

בתי כלאים

וַיִּזְנוּ בְּלַיִם הַמְּבוֹאֵרִים בַּסַּבֵּת זוּ . סַסְתַּעֲפִים לֹאֲרַבְעָה רֵאשִׁים . א) כְּלָאֵי זִרְעִים . ב) כְּלָאֵי כֶרֶם . ג) כְּלָאֵי בַהֲמָה . ד) כְּלָאֵי בְּגָדִים . וְאִתְּנֻנוּ בִשְׁם ה' אֲתָנוּ נִבְאָר בְּסֵד כָּל כְּלָאִים הַנִּצְרָכִים לְכָל א' וְא' סָאֵלוּ הִד' חֲלָקִים :

א) כְּלָאֵי זִרְעִים

א כְּלָאֵי זִרְעִים אֵינּוּ רַק צִבָּ' מִיַּי זִרְעִים הַגְּזוּזִים זמ"ז . בְּשֵׁם . אוּ כְּמִלְחָה . אוּ כְּשֵׁטֶס . [כְּהִרִיז סִיל מִז' וְסִי' יַעֲבֹשׁ . אֹרְלֵם דִּבְרַז זֶה מִסָּר לַחֲכָמִים . דִּישׁ עֵינָן דִּוּמִין זל"ז כְּמִין א' . וְאִפְ"ה אֲכַרְסֵם חֲכָמִים . וְיֵשׁ מִהָן דִּוּמִין לְב' מִיַּיִן . וְאִפְ"ה הַתִּירוֹס . מַטְעַם מִהָּ [יִרְחֹמְנוּ סִי' דְּלֹאִים . וְיִמְצֵא רֵפִי' דְּלֹאִים] . כָּל מִיַּי כְּלָאִים שְׂבִמְלִיתָן אֲכֹרִים כְּכָל מָקוֹם . וְרַק כְּלָאֵי זִרְעִים אֲכֹרִי רַק צִבָּ' :

ב אֵין כְּלָאֵי זִרְעִים טַיַּב רַק בִּזְרְעִים שְׂבִדוּלִיָּהוּ רִאשִׁים לְמֵאֲכַל אֲרֵם בְּרִיא . אֲכַל לֹא כִּסְתָן רִאשִׁים רַק לְרִפּוּאָה . וְכִ"שׁ בְּמִרְסֵי שְׂבִדוּלִיָּהוּ רִאשִׁים לְמֵאֲכַל אֲרֵם כְּכָל [הַמְבִּיטֵם מְכַלֵּים סִיל סִי' סִי' . מִירוּ כָּל זֶה לְעֵינָן לְלִקּוֹה עֵלִיָּה . אֲכַל לְעֵינָן אִיֹּכֹרֵה . כָּל שְׂרֹוּהָ בְּקוּמוֹ אֲפִילוּ לְמֵאֲכַל בְּהֵמָה אוּ לְשֹׂאֵר עֵינָן אֲכֹרִי [כִּךְ לִל סוּנֵת כְּרַמְבֵּס . וְחִוּוּן כֹּה קִשְׁיָה רִכִּי עִ"ס . וְיִבְרַח שְׂמִדְמָה רִכִּי כְּלָאֵי זִרְעִים לְכָלֵי כֶרֶם . שְׂבִ' רִכִּינֵי נַעֲמֹו כְּכָל כְּמִטְוֵה מְקִימִין הִרִי' קוּדֵם [כְּכָלֵי סִי' סִי' . יִל הִרִי חֲלֹקִים זמ"ז כְּכֹה דְרִכִּים] :

ג כָּל כְּלָאֵי זִרְעִים אֲכֹרִי מִדְּאִרְיִיָּהוּ רַק צִבָּ' . [ועי' לָקֵן סִי' לִז'] . וְרַק בְּשׂוֹרְטָן בְּמִסְלֹת יִד . דְּהִיטֵי בִיחָד . אוּ אֲפִילוּ שֵׁלָה בְּמִסְלֹת יִד . אֲכַל הוּוּ מוֹנָחִים ב' מִיַּי גְּרַעֲמֵי הִזְרַע צִאָרְן וְחִיפָה אֲוֵתָן בְּעַפְרֵי בִיד אוּ בְּרַגְלֵי אוּ בְּכַלֵּי . אוּ כְּשִׁבְרֵי כִּשְׂרֵוּ ז' הַמְיִנִים סְמוּכִים שֵׁלָה מִדְּעוּתָה . וְיִכְשֵׁם אֲוֵתָן מְעַשְׂבִּים אֲרַעֲסֵי שְׂבִימִין . הִרִי' לֹקָה [וְהַמִּסִּי סִיל סִי' וְכִלְמֵי סִי' . וְכֵן מוֹנֵחַ מִמִּשְׁנֵה [מִז' .] . אֲכַל אֵם כְּבִר הִיֵּה לִזְרַע מִין א' . וְזִרְעֵי מִין אֲחֵר אֲחִ"כְּ צִלְוֹ . אֲכֹרִי רַק מִדְּרַבְּרָן . מִירוּ גַם אֵם מִרְעוּ בְּאֲוֵן חִוּוּב וְגִדְלָמָן . מִיַּי לֹקָה עַד שִׂיחָה וְיִעֲמִין הוּךְ רוּחַ טַפַּח בֵּין א' לְחִבְרֵוֹ . אֲכַל לְכַתְּחִילָה לְרִיךְ לְהִרְחִיק זמ"ז יִרְק מִירְק וְעִ"ס [הַמְבִּיט סִי' מְכַלֵּים סִי' . וְלִהְרָאֵב"ז שֵׁם לֹא כִּפְטֵר חִמְלֻקָּה עַד שִׂיחָה רְחֹוקִים זמ"ז רֹבַע . וְדוּקָא כְּכָל הַקֵּךְ לְעֵינָן דְּעַשָׂה קִלְתָּ מַעֲשָׂה . אֲכַל צִרְחָה בְּשִׂדָה כְּלָאִים . אַע"ז שֵׁלָה לְקִיּוּט . וְחִיבֵי לְעַקּוֹר מִין א' . אִפְ"ה אֵם קִיּוּט אֵיטֵי לֹקָה [שֵׁם סִיל סִי'] :

ד כָּל הַתְּעוּבוֹת גְּרַעֲמֵי זִרְעִים שִׂים בֹּ' כִ"ג חֲלָקִים מִמִּין א' וְחֲלָקֵי א' מִמִּין אֲחֵר . אֲכֹרִי לִזְרַעֵן . וְאֵם זִרְעֵן אוּ חִיפָה אוּ יִכְשֵׁם הַתְּעוּבוֹת כֹּהֵם . הִרִי' לֹקָה . אֲכַל רַבְחֵי לְהוֹסִיף עַל הַמְּבַטֵּל . אוּ לְמַעַט הַמְּבַטֵּל . עַד שֵׁלָה יִהְיֶה הַמְּבַטֵּל חֲלָק כִ"ד מִהַמְּבַטֵּל . וְזֶה מוֹתֵר לִזְרַעֵן הַתְּעוּבוֹת הַגְּרַעֲמִיָּין [יִד יִז' סִי' . מִירוּ אֵם מֵלָא בְּשִׂדָה כְּלָאִים שֵׁלָה מִרְעֵי בְּכוּנָה . אֵם יֵשׁ בְּהַמְּבַטֵּל חֲלָק כִ"ד מִהַמְּבַטֵּל אֵינּוּ מוֹעִיל רַק בְּשִׂימְעַט הַמְּבַטֵּל . מִשּׁוֹם חֲשָׂדָה שִׂחְשָׂדוּהוּ שִׂזְרַעֵן כֵּךְ בְּכוּנָה . אֲכַל לֹא מִהֵי בְּשׂוֹסִיף עַל הַמְּבַטֵּל . דַּעַל כָּל פִּיטֵס אִיֹּכָה חֲשָׂדָה קוּדֵם שִׂלְמַח מִהָּ שְׂאֹכִיף [עֵינֵי שֵׁם סִי' . וְאִע"ז דְּבַכֵּל מוֹחֲבֵר אֵילֵי קָבֹועַ וְלֹא שִׂיךְ גִּבְוֵל בְּשׂוֹל [מִרְשִׁי גְרַעֲמֵי לִד ב' יִז' סִי' .] . הֵבֵא כְּלָאִים שֵׁלָה אֲחֵרָה הַזֶּה רַק בְּשִׂדָה הַתְּעוּבוֹת [גְּלָקֵן סִי' לִז'] . וְשִׂעוּרֵי חֲכָמִים שְׂכַתְּמַתְּעֵר בְּחֵק כִּד . לֹא נִרְחָה הַתְּעוּבוֹת :

ה כָּל שֵׁהוּ כְּלָאִים עִם הַמְּבַטֵּל . אֲפִילוּ הֵן מִיַּיִן הַרְבֵּה . טוֹלָן מִנְעִרְפִין לְהַמְּבַטֵּל . שְׂכַכְוֵן יִדֵּה חֲלָק כִ"ד מִהַמְּבַטֵּל . חִיבֵי לְמַעַט הַמְּבַטֵּל אוּ לְהַרְבּוֹת הַמְּבַטֵּל [ע"ס] :

ו בְּד' כִּשְׂהַתְּעוּבוֹת הוּוּ מִב' מִיַּי חֲבוּבָה . אוּ מִב' מִיַּי קַטְמִיּוֹת . אוּ מִהַבּוּבָה בְּקַטְמִיּוֹת אוּ אִיִּפְכָּא . שְׂכַכְוֵן זִרְעִין מִהֵם סָאֵה צִבִּית סָאֵה . שֵׁהוּ ל' עַל כ' אֲמָה [הַבּוּבָה ה' ה' מִיַּי . חִיטִין . עֲשִׂרִים . כִּימִין . שְׂעוּלָת שׂוּעַל . שִׂפּוּן . וְסִי' חֲשׂוֹךְ עֵשׂוֹ] וְקַטְמִיּוֹת כָּל כֹּרְעִים שְׂבִדוּלִיָּהוּ עֵמָן נִכְלָטִים . כְּאֲוִיִן . סוּלִין . וְקַטְמִיּוֹת . וְעַדִּים . אֲרוּ . וְהוּן . מֵאֵלָן . וְחַדְלֵן . הַעֲבֵד גְּרַעֲמֵי . וְכֹדְמָה] :

ז אֲבָל כְּשֵׂהַתְּעוּבוֹת הוּוּ זִרְעוּנֵי גְנָה . וְהֵן אֲוֵתָן הַמְיִיִן שֵׁלָן גְּרַעֲמֵי הִזְרַע עֵמָן נִכְלָטִים . רַק הַעֲלִין . אוּ שְׂרָפָן אוּ הַפְרִי הַגְּדֵל בְּהַקְלָת נִכְלָטִים . כְּכֹרֹב . וְכִרְשִׁין . שׂוּמִין . וְכִלְטִים . לְפַתָּה . וְלַטְטָה . וְאִפִּילוּ זִרְעֵי פִּשְׁתָּן וְקִבְבוֹם וְזִמְרֵן גִּפְן צִיִּישׁוּהַלְלֵט . אַע"ז דְּלֹא הִ' מִיַּיִס לֹא חוּ לְמֵאֲכַל אֲרֵם [ע"י רִפִּי' דְּבִי' . וְכַמּוֹת סִי' מִז' . דְּמַשְׁמַע זִרְעֵי פִּשְׁתָּן חוּ קִלָּה לְאִיִּלָּה] . אִפְ"ה מְדֻרְוָה בְּקוּמוֹן לְמַלְבוּשִׁים אוּ לְמֵאֲכַל בְּהֵמָה אֲכֹרִים כְּכָלֵי עִב"ס מְדַרְבָּן [כְּלֵיל סִי' ב'] . וְכֵן כָּל זִרְעֵי גְנָה כְּדוּמָה לָקֵן . שְׂטוֹן יֵשׁ מִהָן שְׂמֹרַע מִהֵם צִבִּית סָאֵה יוֹתֵר מִסָּאֵה . וְיֵשׁ מִהָן שְׂמֹרַע מִמִּינֵי פַחוֹת מִסָּאֵה צִבִּית סָאֵה . וְלָקֵן כָּל הַמְיִיִן הֵלֵן שְׂחַעֲרֵב בְּסָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . הֵן מִשְׂעֲרִין שִׂיחָה הַמְּבַטֵּל חֲלָק כִ"ד מִהַמְּבַטֵּל הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . אֲלָף בְּסָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת לְרִיךְ שִׂיחָה חֲלָק כִ"ד מִמָּה שְׂוֹרְעִין מֵאֲוֵרוֹ מִין צִבִּית סָאֵה . בֵּין סָאֵה רַב אוּ מַעַט . [וְנִ"ל דְּבִי' בְּהַתְּעֵר מִין א' מֵאֲלוֹ חֲבִירוֹ . וְאִפִּילוּ כְּהִרְבּוּ מִין יִדֵּה ב' מִיַּיִן שֵׁלָה מִהָן מִרְעֵי הַרְבֵּה כְּבִים . וְא' מִהָן רַק מוֹעַט . לְשׁוֹלֵם מְעַרְבִין שִׂיחָה הַמְּבַטֵּל כְּשׂוֹרֵר בּוֹרְעִים מִמֵּט בְּבִים וְהַמְּבַטֵּל יִהְיֶה חֲלָק כִ"ד מִהָּ שְׂמֹרַע מִמֵּט בְּבִים :

ח כִּיִּצֵּד סָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת שְׂחַעֲרֵב בְּהַתְּעֵר ב' הַתְּעֵר . וְהִי חַדְלֵן אֵין זִרְעִים מִמֵּט רַק קֵב צִבָּ' . לְפִיכָךְ אֲפִילוּ לֹא נִתְּעֵר הַתְּעֵרֵל בְּסָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . רַק חֲלָק כִ"ד מִקֵּב . חִיבֵי לְמַעַט הַתְּעֵרֵל . אוּ יוֹסִיף עַל הַתְּעֵרֵל וְקַטְמִיּוֹת . נִבְצֵא שְׂחַדְלֵן שְׂחַעֲרֵב חֲמוּר מִהַבּוּבָה וְקַטְמִיּוֹת שְׂחַעֲרֵב א' מִהָן מִין צִבָּ' . שֵׁלָה בְּהַתְּעֵרֵב א' מִהָן בְּסָאֵה שֵׁל חֲבִירוֹ . אֵיטֵי חִיבֵי לְמַעַט אוּ לְהוֹסִיף כְּכָל . עַד שִׂיחָה הַמְּבַטֵּל חֲלָק

ד מִקֵּב . שֵׁהוּ חֲלָק כִ"ד מִסָּאֵה שֵׁל הַמְּבַטֵּל . וְאִילוּ חַדְלֵן שְׂחַעֲרֵב בְּסָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . כְּנִי בְּהַתְּעֵר חֲלָק כִ"ד מִקֵּב חַדְלֵן בְּסָאֵה קַטְמִיּוֹת אוּ הַבּוּבָה :

ה וְכֵן מִי לְקוּלָּה . כְּנוֹן סָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת שְׂחַעֲרֵב צִבָּה זִרְעֵי פִּשְׁתָּן וְכֹדְמָה . שְׂוֹרְעִין מִמֵּט ג' סָאֵין צִבִּית סָאֵה . לְפִיכָךְ חִ"ל לְמַעַט אוּ לְהַרְבּוֹת זמ"ז . עַד שִׂיחָה מְעוּרֵב בְּסָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . חֲלָק כִ"ד מִן סָאֵין . שֵׁהוּ שְׂמִיָּצִה סָאֵה זִרְעֵי פִּשְׁתָּן . וְאֵם הוּוּ פַחוֹת מִזֵּה . מוֹתֵר לִזְרַעֵן כְּמוֹ שֵׁהוּ . וְאִ"ל לְהוֹסִיף אוּ לְמַעַט זֶה אוּ זֶה . וְכֵן כְּכָל מִין וּמִין בְּזִרְעוּיָהוּ גְנָה שְׂחַעֲרֵב בְּהַבּוּבָה אוּ בְּקַטְמִיּוֹת . הַלְכִין מִמִּיד לְפִי חֲלָק כִ"ד שְׂוֹרְעִין מֵאֲוֵרוֹ מִין צִבִּית סָאֵה :

ו וְנִ"ל דְּסָאֵה צִבִּית סָאֵה דְּנִקְטָה מִשְׂחַחֵטֵי בֹהֵה . וְכִ"ל בְּרַמְבֵּס וְבַשֵּׁעִי יִד . סָאֵה לֹא דוּקָא אֲלָה הִ"ה בְּפַחוֹת אוּ יוֹתֵר מִזֵּה . בֵּין בְּהַבּוּבָה וְקַטְמִיּוֹת . וְבֵין בְּזִרְעֵי גְנָה . לְמַשְׁלֵל אֵם רַחֵם לִזְרַעֵן חֲזֵי סָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . שְׂמַעוּרֵב צוּ מִין אֲחֵר מִהַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת . וְהִי יוֹדֵעַ שֵׁלָה הַמְיִיִן מִרְעֵי חֲזֵי סָאֵה מִהָן עַל כ' אֲמָה אֲרִיךְ עַל רֹחַב כִ"ה אֲמָה . כְּנִי בְּשִׂיחָה הַמְּבַטֵּל חֲלָק כִ"ד מִחֲזֵי סָאֵה . וְזֶה לְרִיךְ לְהוֹסִיף אוּ לְמַעַט לְעוּלֵי . וְאֵם נִתְּעֵרֵב בְּחֲזֵי סָאֵה הַבּוּבָה אוּ קַטְמִיּוֹת גְנָה . יֵשׁ חֲלֹקֵי . דָּאֵם הַמְּבַטֵּל הוּוּ חַדְלֵן וְכֹדְמָה לְרִיךְ שִׂיחָה הַמְּבַטֵּל חֲלָק מִז' מִקֵּב . וְאֵם הַמְּבַטֵּל הוּוּ זִרְעֵי פִּשְׁתָּן וְכֹדְמָה . שְׂוֹרְעִין מִמֵּט הַרְבֵּה צִבִּית סָאֵה . מִשְׂעֲרִין מִיַּי בְּחֲזֵי הַשִּׁעוּר שְׂכַתְּבֵי לְמַעַט גְּבִי פִּשְׁתָּן . וְהִ"ה מִיַּי צִבִּית סָאֵה הַמְּבַטֵּל כְּפִלְיִים מִסָּאֵה . חִ"ל לְמַעַט אוּ לְהוֹסִיף לְעוּלֵי עַד שִׂיחָה הַמְּבַטֵּל ג' כְּפִלְיִים מִהַשִּׁעוּר שְׂקָבֹועַ חֲכָמִים כְּכָל א' וְא' :

ז עוֹדֵן כִ"ל דְּבַתְּעֵרֵבֵי זִרְעוּיָהוּ גְנָה . אוּ הַבּוּבָה בְּזִרְעוּיָהוּ גְנָה . הַמִּיד מִשְׂעֲרִין בְּהַמְּבַטֵּל כְּמָה זִרְעִין מִמֵּט צִבָּ' . וְכַתְּחִילָה כְּנֵה הוּוּ חֲלָק כִ"ד מִזֵּה שְׂוֹרְעִין מִמֵּט צִבָּ' . לְמַשְׁלֵל אֵם צִבָּ' סָאֵה זִרְעֵי פִּשְׁתָּן נִתְּעֵרֵב חֲלָק כִ"ד מִסָּאֵה הַבּוּבָה אוּ אֵם בְּקֵב חַדְלֵן . נִתְּעֵרֵב קֵב פִּשְׁתָּן . לְרִיךְ לְמַעַט אוּ לְהוֹסִיף וְכַמּוֹתֵר וְכֵן כָּל כְּדוּמָה לֹאֵה :

ח בְּד' צִבִּית סָאֵה הִיֵּה יִחִ"ל בְּהַתְּעֵרֵבֵי בֹהֵה אוּ בֹהֵה . הִ"ה חֲמָה א' בְּכִרֵי אֲכֹרִי [ע"ס] : שְׂמֵרֵוּ . אֲכַל בְּדִיחֵ"ל בְּהַתְּעֵרֵבֵי בֹהֵה אוּ בֹהֵה . הִ"ה חֲמָה א' בְּכִרֵי אֲכֹרִי [ע"ס] :

ט בְּיָדֵי בְּנֵי־אֵל בְּשִׂדָה גְדוּלֵי כְּלָאִים . אֵיךְ שְׂמֵרַע שֵׁלָה בְּכוּנָה . וְגַם הַשָּׂהָה לֹא יִחִ"ל בְּהַתְּעֵרֵבֵי . כָּל שֵׁהוּ חֲלָק כִ"ד צִבִּית סָאֵה וְכַתְּחִילָה . חִיבֵי לְעַקֵּר הַמִּין הַמְּבַטֵּל . מִפְּטֵי מִרְחִית עֵינֵי שִׂחְשָׂדוּהוּ שְׂכַכְוֵן עִירֵב הַגְּרַעֲמִיָּין אוּ בְּכוּנָה זִרְעֵי הַתְּעוּבוֹת [ע"ס] :

י וְלְפִיכָךְ בְּנֵי־אֵל הַדְּבָרִים בְּהַגְדוּלֵי . שֵׁלָה הִיֵּה כָּן כוּנָה . וְכַנּוֹן גְּדֵל בְּתוֹךְ שִׂדָה מִין שְׂמַסְפִּיד הַבּוּבָה . כְּנוֹן חַדְלֵן אוּ חִרְעֵי . חִ"ל לְעַקֵּר . דְּהִי אִ"ל לְחַשְׁדוֹ שְׂעָשָׂה כֵן בְּכוּנָה . וְרַק בְּעַקֵּר מְקִיָּתָן . לְרִיךְ לְעַקֵּר טוֹלָן . דְּמִדְּהִיִּים הַשֶּׂאֵר . שִׂ"מ דְּאֵיטֵי חוּשֵׁם לְהַסְפִּיד בְּהַבּוּבָה . וְדִכְחִ"ל עִפִּי בְּגִידוֹלֵן טַפִּי מִהַסְפִּיד שִׂחְשָׂה . עִי"ל בְּהַבּוּבָה . וְלָקֵן אֲכֵרֵי אִיֹּכָה חֲשָׂדָה [ע"ס] :

יא כְּבִיר חֲמוּרֵי שֵׁלָן כְּלָאֵי זִרְעִים טַיַּב רַק צִבָּ' . אֲכַל בְּחִ"ל מוֹתֵר לְכַתְּחִילָה לְעַרְבֵי כָּל מִין בְּמִין אֲחֵר . וְלִזְרַעֵן כְּכֹהֵם [יִד יִז' סִי'] :

יב אֵין כְּלָאֵי זִרְעִים טַיַּב גַּם צִבָּ' . רַק צִבָּ' מִיַּי זִרְעוּיָהוּ הִ"ל [סִי' ו' וי'] . אֲכַל בְּהַתְּעֵרֵבֵי הַקֵּךְ עַס זִרְעֵי פִירוֹת הֵלֵן מוֹתֵר לִזְרַעֵן . וְאִפִּילוּ לְכַתְּחִילָה מוֹתֵר לְעַרְבֵן וְלִזְרַעֵן יִדֵּה . וְהִ"ה דְּמֹתֵר לִזְרַעֵן שֵׁלָן . וְלִטְטוֹעַ אֲוֵתָן כְּסוּךְ לִזְרַעֵן זִרְעוּיָהוּ מִן [הַמְבִּיט סִי' מְכַלֵּים סִי'] :

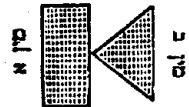
יג אֲבָל לְהַרְכִּיב יִרְק בְּחֵילֵין . אוּ מִין חֵילֵין בְּרִיךְ . אוּ מִין חֵילֵין בְּמִין חֵילֵין אֲחֵר . וְאִפִּי בְּחֵילֵין בְּרִיךְ . אוּ יִרְק בְּרִיךְ כָּל הַקֵּךְ חֲזֵי בְּחִ"ל אֲכֹרִי מִדְּאִרְיִיָּהוּ וְלֹקֵן עֵלִיָּה . וְאִפִּי עִי"ו עוֹבֵד טוֹכְבִים אֲכֹרִי לְהַרְכִּיב . וְלֹא עוֹד אֲלָה אֲפִילוּ הַרְכִּיבֵן הַעוֹבֵד טוֹכְבִים בְּשִׂדָה יִשְׂרָאֵל שֵׁלָה מִדְּעַת יִשְׂרָאֵל אֲכֹרִי לְקִיּוּט . [מַשְׁבֵּס חֲשָׂדָה] . וְרַק הַפִּירוֹת שְׂמֵאֵילֵין הַמְּעוּרֵב . מוֹתֵרִים בְּחֵילָה . וְכִ"ל כָּל כְּלָאֵי זִרְעִים שְׂמֵרַעוּ מִיִּשְׂרָאֵל בְּחֵילֵין אֲכֹרִי מוֹתֵרִים בְּחֵילָה . וְכִ"ל מוֹתֵר לִיקָה עַקֵּף מֵאֵילֵין הַמְּעוּרֵב . וְלַטְטוֹעַ עִי"ו יִשְׂרָאֵל עֵמָן בְּשִׂדָה [טוֹר סִי' רִזִּיָּה בְּשֵׁם יִרוּשָׁלַיִם . וְנִ"ל דְּאֵיטֵי דְּמַכּוּסִים פִּירוֹת עַקֵּף הַמְּעוּרֵב . מִשְׂחֵר פִּירוֹת בְּמִיַּי . אִפִּי לֹא חִיטִין לְחַשְׁד' . דְּדוּקָא בְּחֵילֵין [הַרְכִּיבֵי ו' . דִּימֵר שְׂרַפִּיטֵי ו' . דְּמַשְׁבֵּס עַקֵּף שְׂרַפִּיטֵי מִשְׂחֵר עִי"ו בְּחֵילֵין שֵׁם מִמִּין אֲחֵר . שְׂפִיר אִיֹּכָה חֲשָׂדָה . שִׂלְמָנוּ שְׂעַל הַבְּרֵה נַעֲמֹו כְּרִכִּיב . אֲכַל עַקֵּף זֶה שֵׁלָן בְּנִטְטוֹעַ טַיַּב טַיַּב . אַע"ז שִׂים טַיַּב בְּשִׂדָה . אִפִּי אִ"ל שִׂלְמָנוּ רַק שֵׁהוּ נַעֲמֹו עַקֵּף זֶה הַמְּעוּרֵב . וְהִ"ה זֶה בְּחֵילֵין חֲמוּרֵי] :

יד וְהִיא דְּאֲכֹרֵי הַרְכִּיבָה . הִיֵּיטֵי בְּמִרְכִּבֵי בְּתוֹךְ הַגֵּזֵי . וְאִפִּילוּ תַחַת הַגֵּזֵי שֵׁל חֵילֵין . אֲכֹרִ

בתי כלאים

כל האו ח"י סיח מולטין בין ב' השדות. אלא כל חד וחד שיעור באשבו כדע. דהיינו אותן שרין
ביניהם הפסק רובע. גם כן שיעור הפסקין בין כו"ו. והוא שיעור הפסק הפסקין ו"ט. גם כן
כ"ו בהמשך כשיעור זה:

כ"ו וב"ב כשים היכר הבדל אחר בין ב' מיני חרשים. ואפי' בהמנות החרוש
עלמ. וכגון שראש השדה של מין אחד נוגע ברוחב

או באורך של שדה שממין האחר בראש תור. והוא מין
הכשיט שמשאלת הגשים ממעל למלחן. והמנותו משולם
והייט שזרועים ב' המינים בהמונה כו"ו. וכ"ט
כשני המינים טענין זכ"ו בעוקלין. ששייך זרועין כל א'
בהמונה משולם כו"ו. שבהמונה זו או זו. מוגעים
ב' מיני חרשים בעוקן ומתרחקין והלכות זמ"ו. כל הכן
גיונה מחשבו הפסק ואין בהן איחור כלאים [פ"ב מ"א]:

ל' עור יש הפרש היכר בהמנות החרוש עלמ. אע"ג שאין
הרחק בין מין לחבירו. דהיינו שזרוע מין אחד שתי ומין אחר בלח ערב [פ"ב מ"א]:

ל"א ב"ד"א לריך הרחקה והפסק. בלחם א' שזרוע ב' המינים בחוך שלו. אבל
ב' ב"ב"א ששזרועין סמוכים יחד. ומתיר כל א' מהן לזרוע מין אחר סמוך לו.
ואין בו חשש כלאים [י"ד ר"ג ס"ב]:

ל"ב ול"א עור אלא אפילו נראה המין האחר כאילו הוא של חבירו אע"ג שבחמת
ב' המינים שזרועו סמוכים שניהן הן שלו ומרעו בחוך שלו. וכגון שחלי שדהו
הנפוי זרוע חטיין ולחבירו בשדהו. בלד דרום משהו חטיין הנ"ל יש שדה זרוע
שעורים. מותר איתו שחלי שדהו הנפוי זרוע חטיין. לזרוע חלי שדהו האחר
הדרומי לזרוע שעורים סמוך לחטיין. בלי הרחק כלל. והייט משום שהשעורים שחלי
שדהו הדרומי. נראים כאילו הם של חבירו מדרום בהמשך א' עם שעורים של חבירו.
אע"ג שבחמת איש כן [פ"ב מ"א]:

ל"ג עור יש קולא בין שדה לשדה חבירו. דלם שדה ושדה חבירו שניהן ממין א'.
נמלא ש"ג הרחקה כלל בין ז"ו. אבל [אם] אע"כ הניח א' מהן הרחק בין ב'
הגבולים הלם א'. מותר לזרוע חורו הלם עם פשה סמוך למין של זה ושל זה בלי
שום הרחק. דהכל ידועין שהלם א' של פשה לא חוי למידי. ולהכי לא זרעו רק לבדוק
שדהו. ללרעה אם רצוי לזרוע עליו פשה. ולפיכך הו"ל כזרוע להשחיה. דאין ככה"ג
איסור כלאים בלח אחרתו תורה רק ברעו לזרך אדם. אבל בלמלע שדהו איסור
לזרוע אפי' פשה הלם א'. דאע"ג דאין כן זרוע לזרך אדם. אפי' מרעו בו כן
שלו מב' הלהדים. חיישינן למראית עין שיתשבו אולי א"ל רק לתלם א'. ורק אם שדהו
זרוע מין אחד ושדה חבירו מין אחר. מותר לזרוע ביניהן בין מין של שדה חבירו
ובין מין של שדה שלו בלי שום הרחק אבל לא מין שאיט כמין שלו ולא כמין של
חבירו רק פשה. וכדלמחן [פ"ב מ"א]:

ל"ד וביון דסגי בשגרהה שאין זרועין בערבוביא. לפיכך אם ד' מינין או פחות זרועים
סמוכים תוך גומא אחת. והטעם הענפים שגדלו מכל מין. ללד אחר חוץ לגומא.
אין כן כלאים [פ"ב מ"א]. וב"ל דיוקא תוך גומא מותר כה"ל. מדלא חרע מהן רק
תמיד מעט מעט. אבל על קרקע שיה. אע"ג שטעה הענפים של כל מין ללד אחר.
אפי' חסור. משום דבשדה שלימה לא מהי כה"ל. לפיכך משום לא פלוג גם במעט
מעט חסור. פירו אפסר דגומא לרבותא נקט. דאפי' כטסוס תוך גומא אפי' שרי:

ב) כלאי כרם

ל"ה יש לבאר בזה ד' ענינים. (א) איזה כלאי כרם מותרות. ולוקה על
זריעתו ואסור באכילה ובהגאה. (ב) ואיזה שאסור מדאורייתא. ואפי' אם
איט לוקה על זריעתו. אבל אסור באכילה ובהגאה. (ג) ואיזה כרם אסור
רק מדרבנן לזרוע. ואסור באכילה ובהגאה. (ד) ואיזה אסור מדרבנן לזרוע. אבל
בזיעבד מותר באכילה ובהגאה. ונפרסם אחת לאחת:

ל"ו איז לוקין על זריעת כלאי כרם מדאורייתא. עד שיהא בו ג' הנאים. (א) שזרוע
כאחת ג' מינים. דהייט ב' מיני הבושה. וחרץ והוא גרעין הארע שבעב. או ב'
מיני גרעין ירק וחרץ. או גרעין הבושה. וגרעין זרע ירק. וחרץ. (ב) ושזרוע כל ג'
הגרעונים במפולת יד. או שחיו שלשה הגרעונים מונחים על הארץ סמוכים. והיפן בעפר
[וב"ל דנין כן או כן. דוקא כשכל ג' הגרעונים הפולם או פלוג תוך כחלק טעם. ושי' לעיל סימן ג'].
(ג) שיהיה הזריעה יהיה בח"ו דוקא. וכשיהיו ג' תנאים הנ"ל בזריעתו. הרי"ו לוקה
ב'. א' משום כלאי כרם. וא' משום כלאי זרעים. ופשוט ראסור נמי בהגאה מדאורייתא
[י"ד ר"א]. אולם לתוס' [נבנות דפ"א א' ד"ה מאין] לפי מה דקיי"ל [י"ד שלא סיג] דתורמה
זוה"ל בח"ו מדרבנן. מדבעלה קדושת הארץ. א"כ גם כלאי כרם שם זוה"ל מדרבנן.
וספקיו שרי. ולרמ"ל [פ"י ממש"ס ס"א]. מה"ט גם עללה וחדש שם רק מד"ם:

ל"ז אין בכלל הבושה הנ"ל רק ה' מיני הבושה שזכרו לעיל [פ"י ו']. ואין בכלל
ירקות שאמרע. רק אותן ירקות שזמין לנפנים. כקטנס ולף וכדומה. דהייט
שגרייטן

הללו. שייך ממין שזרועים ממנה שדה שלימה. כגון שרועה לזרוע ב' מיני תבואה
סמוכין ז"ו. בכל כה"ל לריך להרחיק בין ב' המינים שיעור בית רובע. דהייט ו'
אמיה וחומם על י' אמות וחומם. ובמרחק כוה סגי. בין שיש הרחק זה בקצה השדה
בהתלה או בסוף או אפילו רק בחלמט. ובשאר גבולו ב' השדות סמוכים יחד מותר.
שרי חף לכתלה אבל איט לוקה רק בשסמוכים יחד פחות מ' טפחים בכל גבולי
ב' השדות [י"ז ס"א]:

כ"א אבל אם ב' המינים שרועה לזרען סמוכים. שניהן ממנים שאין רגילים לזרען
שדות שלימות. וכגון ששייך מיני ירקות. או א"ל הרחקה רק ו' טפחים על ו'
טפחים. בין בהתלה ובין בחלמט ובין בסוף. אע"ג שבשאר הגבולים הם סמוכים
ביותר. אפי' שרי. ואפי' בשהיה א' מהמינין שדה של דלעות שעליהן מסתבכין
ביותר. אפי' סגי בכהי [פ"ב ס"ב]. ושייך כה"ל פ"ב מ"א]:

כ"ב לפי גודל השדה. ר"ל הא דלמריקן לעיל דבהתלה מהמינין הסמוכים הוא
ממין המורגל לזרוע ממש שדה שלימה. לריך להרחיק ב' המינין זמ"ו בית רובע.
הייט רק בשזרוע בחמת ב' המינין שדה גדולה. דהייט שיהיה כל מין זרוע ב' שורות
[כשהו דפ"ב]. וכל שורה הוא ד' אמות [כגלמס פ"ב מ"א]. אבל אם רק א' מב' המינים
זרוע ה' אמות והשני שרועה לזרוע סמוך לו הוא פחות מ' אמות. או אפילו שניהן
הן ממנים שרגילין לזרוע מהן שדה שלימה א"ל להרחיק זמ"ו רק ששה טפחים על
ששה טפחים. [כ"ב אר"ט פ"ב מ"א]:

כ"ג וב"ש כשב' המינין שרועה לזרען סמוכים אין בכל א' זרוע ב' שורות. דהייט
שאין בכל א' זרוע רק פחות מ' אמות. או ודאי די במרחק ה"ל. אולם
בש"ע [י"ד ר"ז ס"א] פסקין דבכה"ל ירחיק ב' ראשי קלואת ב' המינים ב' על ב'
אמות. ויהקטר המרחק הזה בין ב' הגבולין בכל אורך ב' השדות. עד שלא ישאר
ביניהן בסוף רק כל שח"א. א"כ כ"ס לריך מרחק זה אם רק זרע אחד מהן הוא
פחות משמונה אמות [כס"ו כ"ב]. מיהו גם כשהזרועות אינן מרובעות רק ארוכות.
לריך ב' על ב' אמות מרחק ביניהן [פ"ב מ"א]:

כ"ד לפי התפשטות העלין. ר"ל דים מינין שעליהן ארוכים בחוטין הרבה
וגסבכין יחד. כגון דלועין. קאוין. ופולין וכדומה. בן לריך הרחקה יהייה
מבכל המינין [י"ז ס"ב]:

כ"ה ולפיכך כשים כלאי שדה של תבואה רחב ח' אמות ובה לזרוע בלדה שורה של
דלועין וכדומה. אע"ג דבשאר ירק ככה"ל בהרחקה ו' על ו' טפחים סגי.
[וכס"ו כ"ב]. הבא שהירק הוא מין שעליו רחבים ומהפסטיין טפי. לריך שירחיקם
מהתבואה ברוחב ו"ט על אורך י' אמות וחומם. וכתב הר"ם [פ"ב מ"א] ו"ל ובהא
קול שורה של דלועין מדלעת יחידית. דבלענת יחידית שטועה אלל התבואה לריך
להרחיק מהתבואה בית רובע. והכל הרי סגי בכהי. אבל בש"ע [י"ז ס"ב] פסק
דבין בלענת יחידית. או שורה של דלועין שרועה לזרען אלל התבואה אם חרע הדלענת
שחלה. לריך שירחיק ממנה התבואה כשיעור בית רובע. ואם שדה התבואה חרע
תחלה. סגי שירחיק ממנה הדלועין ו' על ו' טפחים [כן משמע כפי' ר"ז ס"ב וס"ב]:

כ"ו עור יש ב' חומרות בגדולין שעליהן מהפסטיין. (א) דאע"ג שאמרע לעיל (פי'
כ"ה) שג' מיני ירק א"ל הרחק ביניהם רק ו"ט. אפי' כשב' המינים הן מותרות
שעליהן מהפסטיין. ביותר. כגון קאוים ודלועין ופול המזרי. או דוקא כשכל א' מהן
זרוע ברוחב ח' אמות [דהייט ב' שרות. כלע"ל]. סגי בשמרחק בין ב' המינים א'
אבל ברעו כל א' מב' המינים פחות משיעור זה. לריך רובע ביניהן. (ב) וצ"ל ב'
מינים שזרועו בהרחק ביניהן כדע. אפילו אם אה"כ ההפסטיין הגדולין וטו זה על זה.
איט חושש. מדכבר הרחקו כראוי. אבל בלענת וכדומה. אפילו אם מרעו בהרחק
כראוי בין א' לחבירו. אפי' אם אה"כ שוב ההפסטיין עליו לתוך מין האחר. לריך
לעקור לפניה. עד שלא יהיה נראים סמוכים [י"ז ס"ב וס"א]:

כ"ז בכל מקום שאמרע לעיל שריך הרחק בין ב' המינים בית רובע. היט בין
שהצית רובע הוא צור או מקום חרום [גלמס פ"ב מ"א]:

כ"ח וביון שכל מה שאסרה תורה כלאים בזרעים. היט רק כדי שלא יראה כאילו
מרעו בערבוביא. לפיכך גם אם יש היכר הבדל אחר בין ב' המינים המרעים.
וכגון שיש ביניהן גדר גבוה י"ט ועב כ"ט. או אפילו מבדיל ביניהן אכזים שמומים
זמ"ו בלי טוח ניט או סיד ביניהן. וזה האקרא בלשון המסנה גפה [וב"ל ויהדוא מסתמא
עב יזרע מדר. דלכ"י מרחין האכזים עומים יחד זמ"ו ניט. לא יהיה לכן חיוק להשאר יחד זמ"ו].
לכן אפילו אינן גבוהים יחד בהגפה י"ט סגי. ולהכי נמי הפסק חמא [פ"ב מ"א] עם מלת דרך בין
גפה לגדר. דלא תימא דגובה י"ט גם אגפס קא]. וה"ה כשים בין ב' מינים המרעים חרין
או סלע הבולט מהארץ. שזה עמוק י"ט חה גבוה י"ט. יזה או זה רחב ד"ט.
זכ"כ כשים כן אילן המיך על הארץ. דהייט שענפיו סביב תלויין ומשולשין לטמה.
מותר לזרוע לפנים משענפיים המשולשים מין אחד. ותולה להן בסמוך מין אחר. חף
שאין מפסיק ביניהן רק הענפים הדקין. וב"ב מחשב הפסק דרך היסוד. שהוא רחב
ד' אמות. אפי' בין ב' מיני זרע שריך ביניהן הפסק רובע. [אמנם יל ושיער הפסק

בתי כלאים

ב

השמיים מקיימין בלחץ בחרף. ובענפייהן גדלין ענני אשכולות [רשי' מנחת ס"ז ב']
 וגם נמרזים בזמן א' עם ענבים [רמב"ם כלאים פ"ה ה"ג. ורש"י כ' ב'ס כרמ' דקניס איט
 ידל רק עד ג' שנים [כפי' דלחא מ"ס] ודומה הכרם שאכור משום פולה. ולא חיי לנהא חרס
 עד חרש ג' שנים. וכן מלאהי בלחמ גרמינו [פ"ה ה"ג מלאים]. ותבואה דהיי עיי רחל ולא יד.
 ולמרחש עיינו כולנו נכשיו. וקניסו [כאן שם לאהיי למן הקנהא בלא' אשכול]. הוא זמנה מן האין
 אחר ליה ימים מועטים כצאניהו. והוא האין וגדל עד כי גמר תוך ארבע חרשים מועטים.
 ואע"ג דנמסכה שם קאמר שאין עשין עד ג' שנים. ט"כ הכי קאמר תנא. דיש מנרשיי זרע הקניסו.
 שומח רק אחר ג' שנים. ולפיכך לא אסוי ליה מה שיהא מה שזרע ממנו. וזרע שכן פ"ה מהכנה.
 דל"כ יהיה עכ"ס מותר לזרוע עליו השפא מין אחר. דכרי הקניסו לא ימנה רק אחר עבור ג' שנים.
 ואע"ג דהיינו שאין עשין עד ג' שנים. דל"כ ככ"כ' הכי רש"י למתין עד שתליע ויוסף
 כנמסכה ג' שנים. ודל"כ כדאמרן שם בין גרעייני זרע הקניסו גרעייני שאין מתלושין רק אחר ג' שנים.
 וא"כ נמה מין זה דומה גיה לרס. והיינו ש' גמין קניסו רובא דרובא שגדל וזמנה וזמנה מיד דלא
 ככרס. ודלו ורשינו הכי כן שכל גרעייני הקניסו לא היו נגמרין רק אחר ג' שנים. מה ענין שייכות ים
 לגידול הקניסו עכ"ס שנמר אחר ג' שנים. ליהיב ערלה הכרס שאכרסו מורה עד אחר ג' שנים. ודי בשביל
 זה הוסיף אהר"י. וז"ל. [ולח"ן [מלין דש"א ח'] הוא דלפרה תורה בכללי כרס רק ירקות]

דקניסו ולוף. היינו משום דענפייהן שנתקנין בחרף. ויש לחוש בהן ענין לערובותיה
 [וב"ל דהר"ן ס"ל כרשי' ורמב"ם בי"ל גדולין קניסו דומין כחומר לגמיון. רק דהוה ק"ל א"כ זמ
 גמין שגידולו ג"כ דומה לגמין [כדל"כ כלאים פ"ה מ"ג] נמי למסר מדאורייתא. דגם זמנן נק' איט
 א"ל ח"ן רק מין ירק כדוע [ובן מוכח מנוף המסכה שזכרם]. לפיכך הוסיף רבינו לומר דלכ"י
 נאמר רק קניסו מדאורייתא משום דענפייהן מתפשטין ביותר כענפי' כפופים. ומדומין כחומר ג"כ איכא
 ליתום ענין לערובות. אבל א"ל דלר"ן מ"י ליה נטעם אשכור מדאורייתא משום דענפייהן מתפשטין
 ביותר. דל"כ עסי סוס ליה למסר נמי קאש"ן ודלועין ודכומה. דהנן מתפשטין עסי ופסי מקניסו
 ולוף [כדלועין סומן כ"ז]:

לח אב"ל שאר מיני ירקות אסורים לזרען בכרם רק מדרבנן. הא כל מיני זרעים
 וקטניות [פ"י לעיל ס"ז] מותר לכתחילה לזרען בכרם. וא"ל מיני פירות חילין.
 מותר לזרען או לנטען בכרם [רמב"ם פ"ה מלאים ה"ז]. ולהראב"ד שם גם מיני זרעים
 וקטניות אסור בכרם מר"ס. אמנם לחוש [מנחת ס"ז ב'] וגם להר"ן [מלין דש"א ח'] גם
 שאר מיני ירקות וזרעים וקטניות אסורים מדאורייתא. ורק ירקות שאין נכללים
 לאדם. ואע"כ מקיימין אותן לבחמה או לשאר טורף. הם הן שאסורים בכרם רק
 מדרבנן. וכן החליטו גם רכ"מ [פ"ה מלאים ה"ג]:

לח אורחם שאר מיני ירקות שאמרתם לזרען אסורים מדרבנן. ולשאר רבותיו
 אסורים מה"ת כבר כ' הרמב"ם [פ"ה מלאים] דהיינו כל מין ירקות שאין נזרעים
 שדה שלימה רק ערוגות קטנות. כלפת. וזנטות. שומים ובללים וכדומה. בין
 האוכלין שרשיהן או עלין או פירות שבהן. ואפילו ח"ל למהלל חרס כלל. עכ"פ כיון
 שרוב בני המדינה מקיימין אותן לבחמה או לזרע או לשאר טורף א"ל ירק שמחוקקם
 בכרם לכל מר כדלחיה ליה:

מן ימיני זרעים וקטניות שאמרתם. דלרמב"ם מותרים לכתחילה בכרם. ולראב"ד
 אסורים מה"ס ולשאר רבותיה אסורים מן התורה בכרם רק דלחין לוקח עליהן.
 היינו אותן שמכרו לעיל [פ"י ו' ח']. ע"ס:

**מא אמנם החילוק בין מה שנקרא ירק דלמיני זה בכרם. ובין מה שנקרא
 חילין דלכ"י מותר לכתחילה לזרוע או לנטוע בכרם. אמרין בשו"ע י"ד
 ה"ז ספ"ז] דכל שעליו גדלין. מעיקרו הר"ז ירק. וכל שעליו גדלין מענפיו הר"ז חילין.
 ואע"ה"ק הכי קניסו [הוא האין בלא' עליו גדלין מענפיו. ואע"כ אשכור בכרם. ו"ל ככרי הקס
 היסודותי כדומה לה אשכור כלל] [כפי' דלח"א ח'] והיינו כרוב שאין עליו גדלין מענפיו. ואפי' הוא דלח
 מין ירק. ומיך דכך כלל היינו רק גמין שאנו מסופקין ש' אם הוא מין ירק או חילין. ולא הוא שהוא
 דלח ירק. וכדאמרה' פתום דע"כ כהו' ארע שהוא דלח ירק עד שלא יהיה בכלל בכלל כל שעליו
 גדלין מעיקרו וכו'. וי"ל דנחמ' הסוכה הסוכה מתייחסת בין ירק לחילין היינו כפי' המרדכי כהו' הגאון
 [כפי' דכריתין] וזכור ב"ל [פ"י י"ג] דכל ששעור מתייחס בחורף. והיינו גמין כיון מהאשכור. וזהו
 ירק. ולכ"י קאמר ביורבאלי דכל שאינו זרע אש מתייחס בחורף. יהיה כלל או בידך. כל שעליו
 גדלין מעיקרו וכו'. ואע"כ דקמיי הכי מתקן ביורבאלי שם קאמר כאן לזכרה וכו' וכו' וכו' וכו'. והכא
 מודמין לוח אהר"י. ו"ל לאו בכל מין דמדינן כלאים לזרעה]:**

מב אע"ג דאמרין דכלאי כרס אינו אסור מדאורייתא רק בלא'. אפי"ה מדחמור
 איסורו דלוקחן עליו וגם אסור בהגאה. להכי אסוריה חכמים גם בח"ל וגם
 בהגאה. אבל זהו רק בשזרעם במסולת יד. או שחיפה הגרעיינין שזרעין דבכ"ג
 בעשה בלא' לוקח. להכי גם בח"ל עכ"פ אסור בהגאה. אבל בשזרען סמוכין זא"ל.
 אע"ג שגם זה אסור אפילו בח"ל. עכ"פ כיון שכשעשה כן בלא' אינו לוקח לפיכך גם
 בח"ל א"כ שאסור לעשות כן. אפי"ה אם עשה כן בח"ל מותר בהגאה: וי"א דגם
 בכ"ג אסור בח"ל בהגאה. שיהו כ"ע מווד דעכ"פ מותר לזרוע לזרע לזרע כוכבים קמן
 לזרען זא"ל. ורק לעבוד כוכבים גדול אסור לזרוע מן קדמתחך בישראל גדול [ר"ז ס"ט'
 וא"ת היך רש"י לזרוע לעבוד כוכבים קמן לזרוע כלאים. הכי אמריה לעבוד כוכבים שנהו בכל מיני
 ככ"מ. וי"ד ר"ז ס"ד. ואפי' כפי' ס"ד. ואפי' דלח"א ח' וכו' וכו' וכו' וכו'. וזהו דלח"א ח' וכו' וכו' וכו' וכו'.
 וי"ל רק שנהו דבנות. ליתא. דכרי קיי"ל דגם זה אסור [כדמג"א ס"ז קפ"ז]. וזהו דל"כ מ"ש עובד
 כוכבים גדול או קמן. ודגדול נמי תשתיי מה"ס. ואמ"ל דנעובד כוכבים גדול ס"ס דלא מוכח דק"ל
 דיש שליחות לעבוד כוכבים לתומתו [ד"ד קט"ז פ"ה] לכ"י עדיף עפי לעשות ע"י עובד כוכבים דק"ל
 דל"כ בישראל ח"ן שליחות לקמן [ב"מ ד"ע ב']. ליתא דל"כ גם כשאר מיני נמי ימנה כן. והיכא
 מינו לח"ן חלמייה לעבוד כוכבים בין עובד כוכבים גדול או קמן. דבכל דבמחא גדול וקמן שם הוא
 להתמיר בשבטין. וי"ל דבכא שאני מכל דבכ"י. מואיכא ככא כהו' צמותין. דהכי מדאורייתא ח"ן כלאי
 כרס אסור רק בלא'. ורק ב' מינים זמנן. ואכ"ז ב' המינין כן ירקות. ל"כ שיהיו קניסו ולוף. וגם
 נזירי שזרע כל בני מינין נמסולת יד. וא"כ הוא הכי בח"ל ה'. ולא היס רק מין א' ירק סמוך לרס.

מד הא דמלכרין שזרע ב' גרעיינין וזרעין תולין במסולת יד. זהו דוקא לענין
 מלקוח [וכפי' ל"ז]. אבל לענין לאסור הגדולין. אפילו זרע גרעיינין א' מחבובה
 או מזרע ירק אלא גמין הנטוע כבר. או נטע גמין או זרע חרץ א' אלא שכולה. או
 זרע גרעיינין זה ואח"כ זרע חרצין בל"ז. או איפכא. הכי בכל אופן שהגיעו לעונה
 חיוב כחבוב [כפי' מ"ג] והואסף הזרוע מקודם חלק ר' מבתחלה. משעה שהזרע
 חבירו. הכי נאסרו שניהן מדאורייתא בהגאה. ול"כ לרש"י באופן שלא יהיה
 בשעת שריפתן מהן. ובין התבואה והירק. או נזעי האפנים. והקשין של תבואה
 טולין אסור להטות מהן בשעת שריפתן [פ"ה]:

זרעים היא חלץ

זרעים היא חלץ

בתי כלאים

מה וכ"כ אפילו לא זרעו בטובה. רק ראה כלאים כבדו וקיימו. כיון שראה כן והימנו ולא עקרו. או סך נפטו על ירק או תבואה. כל שהארצו שניהן והיה על הגפן ענבים כפול. אם אוסיף זה על זה חלק ר' על מה שהיה גדול בתחלה. הרי נאסרו שניהן בהגלה. וה"ה בסך שגולה ע"ג גפן וכדומה :

מן ולא עוד אלא אפי' עיני נקוב שזרע בו ירק או תבואה והעמידו תחת הגפן ושהה שם עד שאוסף בגדולו חלק ר' על מה שהיה בתחלה. הרי נאסרו שניהן בהגלה. ולהר"ן [בנאשית הגז] לא נאסרו הגדולים בכל אופנים המכריס בג' סימנים אלו. רק בשהיה הכלאים ג' גרעינים. דהיינו ב' מתבואה או ירקות וא' הרגן. או ב' מתבואה או ירקות אלא או תחת ענפי גפן שטעון ענבים כפול. ור"מ [פ"ה מכלאים ס"ו] נסתפק להפטר דגם הרמב"ם מלרדך ב' מינים סמוך לגפן או לחרץ. ואני בעיני לא הבנתי ספיקתו של רבי' בזה. להרי הרמב"ם [שם ס' ב' ג"ג] שפתי ברור מללו. דבהניח עיני נקוב שבו ירק תחת הגפן. והוסף חלק ר' נאסר. משמע והרי אפי' מין א'. ולהרא"ש הלכות כלאים [ס' ר'] ס"ל להראב"ד דגם מין א' בכרס אסור רק מדרבנן בהגלה. וכתב עוד דלר"מ מין א' בכרס גם מדרבנן מותר בהגלה :

מן בחו"ל מותר לזרוע ירקות או תבואה בלד הגפן או הכרס. אפילו ב' מינים. ללא נאסר בחו"ל מדרבנן רק לזרוע כל הג' במפולת יד. ואעפ"י שמוותר לזרען. הגדולים אסורים לחלוץ. ובמסופק בהן אם זרעו כלאים מותרים [במ"ס שם ספ"ה]. ובשו"ע [ס' ר"ג]. דבחו"ל בכל גוונא מותרים הגדולין. מדלא שכיח שיהיו זרעים נאסרות במפולת יד :

מה גם עובר כוכבים שזרע כלאי כרס בשדהו. אסור בהגלה וטעון שריפה כשאר כלאי כרס שזרעו ישראל [רמב"ם פ"ו מנאכלות אסורות. ורמב"מ שם מ"ז ז"ז ס"ו ר"ג]. אולם ישראל שזרע כלאים בשדה חבירו. ולא ערע לחבירו. שרי דאין אדם אסור דבר שאינו שלו [ר"ז ס"ד] :

ממ אין כלאי כרס אסורים רק בשים הרחי לריעותא. דהיינו בהגפן. וגם בהתבואה שזרע בלדה. בהגפן. משעה שטעון ענבים כפול עד שעה שנגמר כל גדול הענבים. ובהתבואה וירק משעה שהשרשו. עד שעה שנגמר כל לרכן. ואם בחוץ זמן של זה וזה היו גדלים יחד אפילו רק רגע א' בלי הרחק כרואי. נאסרו שניהן מיד בהגלה. ואפילו הקש של התבואה והעלים של הגפנים כל מה שגדל מהן באיסור נאסר בהגלה [ר"ז ס"ג]. ואם הגפן והתבואה היה א' מהן גדל תחלה בהיתר. ואח"כ גדל באיסור כלאים. וכגון שהגפן היה נטוע בהיתר ובו ענבים כפול הלכן. וזכ"א זרע בלדה תבואה והארשה. הרי התבואה נאסרה כולה עם הקשין מיד מדגדל כולו באיסור. ובהגפן יש חילוק. דהענבים שבו שאין יכר בהן מה שהוסף צם באיסור. להכי אם ישוער שהוסף חלק ר' באיסור עד ק"ל חלקים שגדלו תחלה בהיתר. כולן אסורים בהגלה. ואם ישוער שהאסור הוא פחות מזה. לא הגדל באיסור בעל בר' שגדל בהיתר. ומותרים כולן בהגלה. אבל עני הגפנים שמיכר בהן מה שגדל באיסור. הגדל באיסור אסור. ומה שגדל תחלה בהיתר נאסר בהיתרו. וב"ב שהיה איפכא. שהיה התבואה תחלה קלה ממנה גדל בהיתר. כגון שהיה כאן שבלים שהשרשו בהיתר. ולא היה בהן גרעינים עדיין. וזכ"א א' וסיך גפן שבו ענבים כפול. ע"ג שבלים הכל. ונתהוו גרעינים בשבלים. הרי הגרעינים שגדלו באיסור אסורים. והקשן שכבר גדלו בתחלה בהיתר מותרים. וכ"כ עני הגפן ששככו. מה שמיכר שגדלן אחר ששככו על השבלים אסור. ומה שכבר גדל בהעלים בהיתר. נאסר בהיתרו [עין ר"ז ס"ז]. והוא ע"ג מירושלמי פ"ה דכלאים וכ"כ תוס' סמ"ס דכ"ס א' ד"ג עיקרן :

נ ובל זה בים ב' לריעותא. אבל בים רק הרח לריעותא דהיינו או בגפנים או בהתבואה יש חילוק. דאם הריעותא רק בהתבואה כגון שהארשה. אבל ענבי הגפן לא הניעו לפול הלכן. רק היו עדיין סמוך [וכנ"ש ר"ז קמ"ה שהיו צובר. וכן כ' ג"כ בממ"ס פ"ה מכלאים. וחמורה הרי הוא נטוע הוא צובר הוא פול לכן. ושעור זה כיה [כפסחים יג א']]. או רק התבואה אסור בהגלה רק מדרבנן. מדעכ"פ שניהן אסורו ונאסרו בזמן. ואריך לעקרה קודם שיגיעו הענבים לגדול פול הלכן. אבל הגפן וענביו נאסרו בהיתרין. וב"ש אם לא היה בהגפן ענבים כלל שהיון כך. ואפ"ה עכ"פ התבואה אסורה ומטעם הכל [שם ס"ו]. אבל אם נכרו כל עני הגפן כדרך האילנות צימי חורף בקור. אף שיש ריעותא בהתבואה כגון שהארשה. אפ"ה הכל מותר [שם ס"ז]. אמנם אם הריעותא האחת היא רק בהגפן. כגון שיש בהגפן ענבים כפול. זרע בלדה תבואה או ירק שלא הושרש עדיין. הכל מותר עד שיושרש. ואז נאסרו שניהן מדאיכא הרחי לריעותא וכלעיל [שם ס"ה]. ואפי' יש הריעותא בהתבואה. כגון שהארשה בלד הגפן ששלו ענביו כל לרכן. אע"ג שלתחילה אסור לזרוע ירק או תבואה אפ"ה דיעבד מותרים אפילו הושרשו. וכן תבואה או ירק ששלו כל לרכן. אע"ג דלתחילה אסור לזרוע גפן בלדן. אפ"ה אם נטע. אע"ג שטעה בלדו ענבים כפול הלכן. הרי הן מותרים [כל זה הוא בהרמב"ם פ"ה ה"ה וה"ה ושם כ"ד ר"ג] :

נא עציץ נקוב אסור לנאסו תחת גפנים או תוך ד' אמות מהגפנים. דוקא אם יש בהעלין תבואה או ירק שהארש [ולר"ן הכל (ס' מ"ו) דוקא בשים העלין כ' מיני ירק או תבואה שהארשו]. ואם העניו אף שהוסף כבעניו חלק ר' מגידולו בתחלה. אפי"כ כל שלא הוסיף העניו בלדן תחת או סמוך להגפנים. מותרים. אולם לרבי' [פס"ו דכלאים]. גם בלא שוסיף העניו בלדן. כל שהוסף חלק ר' בשעת השגרתו תחת הגפנים שבהן ענבים כפול. נאסרו ארבעים. אבל הגפנים שהוסיפו ר' לא נאסרו. וכן משמע מירושלמי ומספיק לזון המביה שם בדרכי סירה עיני שאינו נקוב. אפילו שוסיפו תוך הכרס והוסף חלק ר'. אפי"ה מותר הכל. אבל חייב מכות מרחוק [שם ס"ז] :

נב שיעורר הוספת חלק ר' מגידולו. כ' הרמב"ם שמשערין כך בכל מין ומין כמה שעות לרדך לו משיעקרו עד שיתבשר כל כך עד שלא יסחר בו טפה ליחה. דאם למשל לרדך לך ק' שעות או אם נשתהה הירק הזה בכרס חצי שעה הרי הוסף חלק ר' ונאסר. וג"ל דדיינין מהירק על הפרי. דל"כ קסאוף ודלענין לא יתיבשו רק אחר זמן מרובה מאלו. ולהראב"ד [פס"ה מכלאים] כך משערין. שתיכף כשיעקרו קלה התבואה או הירק ישקלו. ואם למשל יהיה משקלו או ק' קוויט. ולאחר שעה שוב ישקלו וימלא שחבר ממשקלו חצי קוויט עי"ז ישער שכלש שחך שעה חסר ממשקלו חלק ר'. כך כשיסחר בקרקע בזמן גדולו הוסף חלק ר' מגידולו בריעותו :

נג גפן שיבש לגמרי. כי מה שרשו. אע"ג שעדיין עומד נטוע בלדן. מותר לזרוע בלדו תבואה וירק. אבל גפן בחורף אע"ג שעומד או ערום מעלים ופירות. אפ"ה כיון שבקץ הבא יוסף הת כחו. לפיכך אסור לזרוע בלדו. ורק אם זרע אע"ג שהושרשו תחתיו מותרים [שם] :

נד שיעורר הדרחקה שבין הגפנים להירק או התבואה. יש בזה ג' חלוקים :

(א) נה אם אין שם רק שורה א' של גפנים. אפילו יש בהשורה ק' גפנים. אפ"ה דיט רק כגפן יחיד. וא"ל להרחיק בין הגפנים להירק או התבואה רק ו' טפחים. ואם לא הרחיק כשיער הזה צינין. והניעו הגפן והאמחים לעונת החיוב שזכרו. [לשיל ס' מ"ז וס"ו מ"ט]. הרי כל מה שיש מהגפנים ומאמחים הך הו"ט תקקדו ואסור בהגלה :

(ב) נו אולם אם יש שם כרס. דהיינו שיש שם כמה שורות של גפנים [כמבואר לקמן (ס' ס"ג)]. ובה לזרוע בלדו תבואה או ירק. בזה יש חילוק. (א) דאם הוא כרס גדול שיש בו הרבה שורות של גפנים. וגם כל גפן רחוק מחבירו. לא פחות מד' אמות ולא מרחוקים זמ"ח' אמות. וגם כל האורות הללו מוקפות גדר שגובה לכה"פ י"ט. ורחבו דהיינו המסט. הוא לכה"פ ד"ט [ועיין הר"ש ורמ"ע פ"ג דכלאים מ"ה וסמ"ח חר דין]. או אם בל לזרוע בלד הכרס. דהיינו בין הגדר לכרס. לרדך שיהיה הרווח ההוא שבין הכרס להגדר י"ב אמות. ואז מרחיק הזרע מהכרס ד' אמות. שהוא עבודת הכרס. חורע את המותר. ואם אין שם רווח י"ב אמות. לא יבוא זרע לשם. ורק דיעבד. אם אעפ"כ זרע שם תבואה או ירק. כל שהוא תוך ד' אמות מהכרס נאסר משניהן. והשאר מותר דיעבד [ר"ז מ"ג] : (ב) אבל אם חסר א' מהתגלים הג"ל שהאורות רחוקים או קרובים זל"כ עפי מהשיעור שאמרתו. או שאין בהגדר התגלים שאמרתו צו. א"ל להרחיק מעקרי הגפנים רק ד' אמות וזרע האמורה :

נז בכל מקום שלריך להרחיק מדינא ד' אמות מהגפנים. הרי אם לא הרחיק. זרע ירק או תבואה תוך הד' אמות. הרי כל הזרע שגדל תוך הד' אמות שמעקרי הגפנים נאסר בהגלה. וגם מכל הגפנים שעומדים נגד הזרע נאסרו ב' שורות דהיינו אפילו האורה השנייה שרחוקה מהזרע עפי מד' אמות. אפ"ה גם היא נאסרה בהגלה [שם ס"ה] :

נח ואפילו היו שורות הגפנים רחוקים זמ"ח' אמות או פחות מד' אמות. דאז אין דינן בכרס. ולפיכך כשירצה לזרוע בין האורות. א"ל להרחיק הזרע מעקרי הגפנים רק ו' ט. אפ"ה זה דוקא בזרע תוך הכרס. דהיינו בין האורות. אבל בזרע חוץ מהכרס שמזוייט שם עוברים ושבים שלא ידע מהן צלל הכרס. לרדך להרחיק ד' אמות משורה החלונה של הגפנים משום מרחית עין. שהעומד בחוץ אינו יודע שכרס זה גפניו נטועים פחות או יותר משיעור הראוי [שם ס"ג]. וג"ל דכיון דרק משום מרחית עין מרחיק א"כ אם אעפ"כ לא הרחיק כרואי. ואם רק הרחיק ו"ט מותר דיעבד. [מיהו אלה"ק למה תוך וכן האורות מותר לזרוע חוץ מו"ט ותוך ד"ל מרחיק מני שם רוחין. הרי כל מה שאסור חכמים משום מרחית עין אפי' בחרי הדמים אסור (גי' ד"ט א'). ר"ל זהו רק באיסור דלרבי' (כרמ"ו) א"ה ג"ל ק"ט. ועי' מ"ש מה נכ"ד בקופת הרובלין בכללה שנת דיני רענשטיין] :

נט אולם ההרחקה שאמרתו שלריך מעקרי הגפנים אם הוא כרס גדול ויש לו גדר כרואי. היינו רק בזרוע בלד הכרס חוץ מהכרס ותוך הגדר. אבל אם זרע תוך הכרס בין שורות הגפנים. אפי' הזרע הוא חוץ מד' אמות מעקרי הגפנים. אזי נאסרו כל הגפנים שעומדים תוך הע"ו אמה מהזרע בכל לך כציב. אבל אם עומד גפן א' או ב' חוץ מהע"ו אמה מהזרע. לא נאסר. ורק אם תוך הד' אמות סמוך להע"ו אמות הכל. או בסוף גבול הד' אמות מנומלמות אילו עומד שוב שורה של גפנים הרי גם הם נאסרו בהגלה מדרבנן [דח"ק היעב נבמ"ס ס"ז מכלאים ובכ"מ שם יב"ד ר"ז ספ"ו י"ט וכו'] :

בתי כלאים

בזר זה וערים מלד זה. אבל אי נימא דבכל זר ראש ערים דעלמא נמי לריך להרחיק
 שם הרע מראש השורה ד"א. ק' און נקל הא ב' ז' ראשי ערים טפי מבכל
 לז ראש ערים. שריך להרחיק משם הרע ד"א. והבא שיש גם ערים אחר בלדו.
 הסגי בהרחק ו"ט. ורוחק לומר דגם בין ב' פסקין לריך להרחיק מכל זר ד"א.
 והא דקאמר במשנה [פ"ו מ"ן] וזרע אה המותר. היינו אהו עפח שיש שם יותר
 מהח"א. ליתא דברי ברמב"ם ובע"ט קאמר בפירושו שכשיש שם הרחק ח"א ועוד
 בין ב' הפסקין. סגי בשמרחיק מכל זר ו"ט. אע"כ כדאמרן. דמן האל של ראש
 הערים ח"א להרחיק רק ו"ט :

עו אה נטע ו"א גפנים בצורה ח' ועשרן ע"ג הכותל או על גבעולין ושכבה. ונעקר
 מביתוהו הגפן האלמעי. ונמלא בשאריו הגפנים ערוסין מלד זה. והי גפנים
 ערוסין מלד האחר והרווח בלמנע. זהו האקרא פסקי ערים טפי מרחק שחב
 בלמנע לריך ע"א [וילקמן ט"ו ע"א]. אבל הכא שאני רק שורה ח' סגי במרוחקים
 ראשי הפסקין מהדדי ח"א וטפח. [בך מפורש בירושלמי. שזה שיעור הושר שזר הנמא.
 ולפ"ז יסוד דברי בירושלמי אלו. כפי הגירסא שלפנינו בהוספתא (פ"ד דמכילתין) דרס, ח"א וחלק
 עשירי באמה"ד הרי כל אמות דכלאים היינו בני ו' עטמים (בעירובין ד"ג ב'). ארל"ה במז"ס (פ"ה
 דכלאים) ובע"ט (י"ד רצ"ו ס"ט) נראה שיהי הנכסא להם כהוספתא וחלק ששים נהיה. ולא יכתיב
 לרע ולהבין האיד היה הנכסא להם כזה בירושלמי. שהרי מפורש שם טפח. וכן העמיק הראב"ד.
 ועוד אי מהם כיון דאמות כלאים נמדדות שוחקת (כעירובין ד"ג ב'). דהיינו שלא במנזום. וכל
 אמות כלאים הוא כה ו"ט. וכל טפח הוא ד' גולין. נמנא חלק ששים כלאים הוא 2/5 אצנע. וא"כ
 האיד עובל להוסיף על שיעור ח"א נמדדו שלא במנזום. עוד 2/5 אצנע. דמי יכול לומר שיהי כדל"ה
 2/5 אצנע יותר ממ"א. הרי אם יהיוק קצת בין אצנע לאצנע שט"ס של הח' אמת. או יקבץ קצת
 כגרי יהי מוגלע ביניהן 2/5 אצנע שטרין :

עו אולם אם יש בין ב' ראשי פסקי ערים ח"א וטפח שהוכרזו כשי' הקדום.
 או ח"א להרחיק בצורה מראש כל פסוק רק ו"ט. ואם אין ביניהן מרחק כזה.
 אסור לזרוע שם. ורק בדיעבד אם זרע שם בלמנע בהרחק ו"ט מכל ראש פסוק
 מותר בדיעבד. ונל"ם דדוקא בלמנע הרווח ממש. או כל הרווח שכנגד הרווח
 הממנע בין ב' העירסין מותר לזרוע במרחק ו"ט מהגפנים שבראש שורת הערים.
 הא בזה לזרוע מול פני רוחב שורת הערים. ודאי לריך להרחיק ד"א. בין שמקורבין
 או מרוחקין הב' ראשי פסקי ערים טפי מהראוי או פחות מהראוי. ואם זרע חוץ
 ד"א מול פני הערים. הר"ז קודם הכל. דהרי גם פסקי ערים. רק ב' עירסין המה.
 בעלי ה' הגפנים. וכי נקל בפסקי ערים טפי מבכל ערים דעלמא. ואין כ"מ בין
 זל"ה רק ברווח המכונן בין ב' העירסין. שכל ערים מותר לזרוע בלדו בהרחק ו"ט.
 אבל מדיח להרווח שבאלמנע ערים מכאן וערים מכאן. וגם כבר היה בהרווח גפן.
 רק שנעקר. החמיזו דלכתחלה לא יזרע שם אם אין בהרווח ח"א וטפח :

ע"ב כרם גדול שהיו כל שורותיו מרוחקות זמ"ז כיון [לגלוי ס"י ס"ג] ואח"כ נחרב.
 דהיינו שיבטח על נתינתו כמה גפנים מכמה שורות. או אם נשאר בהכרם י'
 גפנים שגדלו על רוח ל' על ל' אמה והיו מכונים כשי פעמים ב' כנגד ב' וא' ואל
 זכ. או שנשאר על רוח ל' על ל' אמה. והיו ששה מהם ג' עד ג'. הר"ז
 כרם ול שריך להרחיק הרע מכל גפן שבקצוות הכרם ד' אמה. אע"כ שלל גפן
 מרוחק מחבירו טפי מח' אמות [שם ס"ח] :

פ ג"ל דכל מכוונת שוכרו בגפני כרם. ח"א שיהיו כל ח' וא' מרוחק מחבירו
 במרחק שיהי. אלא בשלשה נגד שלשה. סגי כששלשה ששורה זו עומדים מכוונים
 בצורה ח' נגד הג' שבצורה השנית אע"כ שכל שורה ואורה אין הגפנים שלה עומדים
 במרחק שיהי. וכגון שגפן א מרוחק מגפן ב ד' אמות. וגפן ב מרוחק א ב ג
 מגפן ג ו' אמות. וגם שורה אחת מרוחקת מחבירה ז' אמות. כזה
 אפ"ה כיון שיש כאן ב' שורות. וכל גפן שבצורה ח' מכוון ע"ד הגפן
 שבצורה השנייה. הרי זה כרם. וריך להרחיק ממנו ולחוץ ד' אמות.
 ובלבד שיהי השורות כ"א מן שיהי בהמשך. ובכ"ב ב' נגד ב' וא' יולאת
 זכ. ג"כ ח"א רק שיהיה מרחק א מן ב כמרחק ג מן ד. ומרחק ב מן ה.
 כמרחק ד מן ו. ובכ"ב מרחק א מן ג. כמרחק ב מן ד. אבל ח"א שיהיה
 ההרחק שבין ב' השורות הכהרחק שבין כל גפן לחבירו שבצורה שורה. ג

פ"א אע"כ שאמרו [נעל ס"י ס"ה] שכל שאין דין הגפנים ככרם סגי בשמרחיק מרס
 הרע רוחב ו"ט. זהו דוקא כענועים במישור קרקע שיהי. אבל כענוע בקנק
 שיהי כעין גומא. והיא עמוקה עשרה טפחים ורחב ד"ט. אסור לזרוע חוץ לגומא
 היא עד שירחק ד"א לכל רוח. ואפ"י נעוץ שם רק גפן יחיד. ובכ"ב גפן אפ"י
 יחיד שמוקף גדר גבוה ו"ט ורוחב הגדר בהמשך מלד לזר ד"ט. אסור לזרוע בתוכו
 עד שירחק לכל זר ד"א. ובדיעבד אם זרע רק בהרחק ו"ט שרי [שם ס"ד ו"ה] :

פ"ב ערים שהשכבה שהגפנים מושכבים עליו. מתפשט על הצדה. אם עומד
 בצורה בלחץ תחת השכבה. ויטל לקט האשכולות מהשכבים על השכבה.
 הרי זה אסור לזרוע חוץ ד' אמות מקלה השכבה ולחוץ סביב. אבל אם השכבה
 גבוה כל כך עד שאינו יכול לקט האשכולות כשיעמוד למטה. וכגון שהשכבה
 עם גפנים שעליה עומדים על מדרגה גבוה. או איש אסור לזרוע רק תחת

השכבה. או אפילו חוצה לה אבל הוא חוץ ד' אמות מעיקרי הגפנים [שם ס"ג כ] :
פ"ג אע"כ שאמרו לעיל [ס"י ע"ג] דתחת מותר השכבה שאין שריגי הגפן מונחים שם
 אסור לזרוע. עכ"ס כשיעמוד ארס תחת השכבה ואינו יכול לקטוף האשכולות
 מעל השכבה. אע"כ תחת השכבה אסור לזרוע. עכ"פ מותר לזרוע סמוך
 לשכבה ולחוץ. אע"כ שהגפנים מעורבים על השכבה. ולא עוד אלא אפ"י
 בשנים ב' כותלים סמוכים יחד כמין גאס וערוסים עליהן ה' גפנים כה"ו
 או כזה [שם] שדין הגפנים הללו כדון כרם. מדמעורסין על ב' הכותלים האלו.
 אפ"ה ח"א להרחיק הרע רק ו"ט מעיקרי הגפנים שמונחים על הכותלים.
 וגם מותר לזרוע סמוך למותר הכותלים שהגפנים ערוסים עליהן אם רק
 הוא חוץ לו"ט מעיקרי הגפנים [שם ס"ג] :

פ"ד אע"כ שאמרו לעיל דגפן שמוקף גדר לריך להרחיק ממנו הרע ד"א [ס"י ס"ו
 ס"ה]. אפ"ה נגה קטנה שמוקפת גדר. וגפנים ערוסים על ראשה סביב להגנה
 מבחוץ. הרי אם יש בהגנה כדי רוחב בולר וסלו מכל זר וזר סביב. דהיינו ב' אמות.
 ויהיה לפ"ז רוחב רגנה דע"ד אמות על פני כולה. מותר לזרוע כל הגנה. ואם
 לאו אסור לזרוע בתוכה [שם ס"ה] וקק"ל מה דנעם רמב"ם וישע שהגנה לעיל ס"י ע"ג. ו"א] :

פ"ה הפסק שריך בין כרם לזרע. או שבין ב' שורות גפנים. בשלל יחסב ב' השורות
 ככרם. היינו רק בשיהיה הגדר מפסיק ביניהן גבוה ו"ט. ורחב ד"ט במשטח.
 ואם מפסיק ביניהן חרוץ. לריך שיהיה עמוק ו"ט ורחב ד"ט משפתו לשפתו. ורק
 אז מחשב הפסק ומותר ליטע גפנים מלד זה ככרם. ולזרוע על שפה האחרת [שם ס"ו].
 ובלבד שלא יהיו הגפנים מוככים בראש הכותל או חוץ החרוץ [שם ס"ו] :

פ"ו ולא עוד אלא אפ"י מפסיק ביניהן רק מחילת הקנים. שאין כל קנה מרוחקת
 מחבירתה ג"ט. הר"ז הפסק. ומותר לזרוע בכל מקום המפסק מלד ח' וליטע
 גפנים בכרם סמוך להמחילה בלד האחר [שם ס"ו] :

פ"ז גדר שטרין. עד י' אמות. מחשב כפתח. ומותר להסמיך הירק אפ"י במקום
 הפרוץ [ונ"ל דעכ"ס לא עדיף רוח הפתח מהגדר עמוק. ולפיכך גם במקום הפתח לריך להרחיק
 הרע מהגפנים כענין גגדן]. אולם אם הפרוץ הוא יותר מ' אמות או לריך להרחיק
 זמ"ז במקום הפרוץ כדמי. ובכ"ב בכל פרוץ המוכנה על העומד. אפ"י אין כל פרוץ
 ופרוץ רחב י"א. רק שהוא רחב טפי מנ"ט. אסור לזרוע ע"ד הפרוץ עד שירחק
 כדמי. אבל בפרוץ כעומד. אף נגד הפרוץ ח"א להרחיק [שם ס"ז] :

פ"ח הצר קטנה שנפרץ במלואה לגדולה כזה [שם ס"ז]. אם
 הגפנים בגדולה נאסרו הרעים שזרע בקטנה אף
 שהרחק כדמי ד"א. ואפילו אין הפירה רחב י' אמות
 [ע"י רש"י עירובין ד"ג ס"א]. אבל הגפנים מותרים. [ונ"ל
 דדוקא במרוחקים מהזרע ד"א. או כשהפירה פחות מ' אמות. אולם אם
 הגפנים בהקטנה מותר לזרוע בגדולה. דדוקא בתרתי לריימוח שהכרם יהיה בגדול. או
 נקראת הקטנה על שם הגדולה. וא"ל כזרע בכרם [שם ס"ט]. ועומד עירובין ז"ב ב'] :

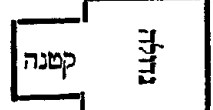
פ"ט שבייל שבין ב' כרמים. אע"כ שהוא מפולש ביניהן. הרי הוא ככרם שחב
 בלמנעו. דדוקא כשרוחב השביל ע"א. מותר לזרוע שם בהרחק ד"א מעיקרי
 הגפנים ב' הכרמים. אבל חרוץ שעמוק ו"ט ורחב ד"ט משפולש בין ב' הכרמים.
 מותר לזרוע חוץ החרוץ אפילו סמוך להגפנים שבחוץ. אבל אם אין החרוץ מפולש.
 אסור לזרוע בתוכו עד שיהא רחב ע"א. ואם שרי לזרוע בתוכו בהרחק ד' אמות
 מכל זר מעיקרי הגפנים [שם ס"א וס"ב] :

צ גפן ילדה שאינה גבוה טפח. אע"כ שיש בה ענבים כפול. אינה מקדשת הזרעים.
 כד"ה בכרם קטן דהיינו ב' נגד ב' וא' יולא זכ. וא' מהגפנים היא ילדה כואה.
 אבל כרם גדול וכל גפניו כן. הר"ז מקדש בלל הרחיק כדמי [שם ס"ב] :

צ"א אע"כ שהגפנים רחוקים מהזרע ד"א. אם נכנסו עקרי הגפן לתוך הד"א. לריך
 לעקור השרשים ההם. אבל שרשי התבואה שזכנבו לתוך הד"א. מותר [שם ס"ג] :

צ"ב ג' גפנים שהביריבן רחשן תחת הקרקע. אם ניכר היבט מקום הגזע ששם תחתיו
 שרשי הגפנים. ויש בין כל גפן לגפן שבאלו הב' לא פחות מד"א. ולא רחוק
 ח"א. הרי אלו מלטרפין לג' גפנים אחרים להחשב יחד כרם. אבל אם לא ניכר גזעו.
 או שניכר אבל אין רק ב' גפנים שהביריבן. כל לא חשיבי כל כך להטרף לגפנים
 אחרים שבגדן. ומרחיק מן רק ו"ט וזרע [שם ס"ד] :

צ"ג בית שככרם. הו"ו מקורה וחלו איש מקורה. וגפנים בלד זה מותר לזרוע בלד
 האחר סמוך לכן. אע"כ שהגפנים והזרוע טלס חוץ ד' כותלי הבית סביב.
 אפ"ה פי תקרה יורד וסוהם בין מקום המקורה להמקום שאינו מקורה. אולם אם
 השוה את קרויו. אסור. [אולם פ"י של דבר זה מהו שהשוה קרויו. הנה רע"ו
 [שם סק"ח] פ"י דר"ל שקורה גם חלק הבית שלא היה מקורה בתחלה. ואחמכ"ז זה
 אינו במשמעות המלות. דא"כ טפי הול"ל ולא קורה טילו אסור. ותו דא"כ פשיטא
 ומנאי למימר. דהרי אין כאן הפסק כלל. ובאמת דברי רע"ו אלו לקוחים הם מפי

בתי כלאים

דלו דיילי . אחודה לכס חדה . דבשור עם שור יש כלאים ולוקה . ובשור וחמור מותר לכתחילה . ואפשר דעם אמו אסור מדר"ם משום מראית עין [בש' ק"י] :

קה החלק הב' שכללי בהמה . היינו איסור מלאכה מב' מינין . דבין ב' מיני בהמות . או ב' מיני חיות . או ב' מיני עופה . או אפי' ב' מיני דגים וכו' ש בהמה עם חיה . עוף או דג . או חיה או עוף או דג עם א' מהן . בין ששניהן עטורים או שניהן עמאים או א' עטור וא' עמא . כל שקשרן יחד בחבל . ובשלו החבל . וכ"ש באסור לפני עגלה וחרשו או מרע על ידן . או שירש עי"ז כשכן אסורים יחד . או שנעשה עי"ז שום מלאכה . הר"ז חייב מלקות מן החורה . וחמור הכא מכלאים דהרבעה . דהרביע כלאים בקול אסור רק מדרבנן [בפנימי סימן ז'ט] . והכא בהנהיג ב' מינין בקול לוקה מ' מדאורייתא [רי"ז ס"ט] :

קו מיהו להרמב"ם אין אסור כלאים בהנהגה או מלאכה רק בב' מינין שא' מהן עטור וא' עמא . או לוקה מ' מדאורייתא . והיינו מדכתוב לא תחרוש בשור וחמור . להכי בעינן דומיא דשור וחמור . שא' עטור וא' עמא . ואפי' גם בשניהן עטורים או שניהן עמאים אסור עכ"פ מדרבנן אמו כלאים דהרבעה . דלכ"ע כל ב' מינין אסור מדאורייתא :

קז וי"א דכל ב' מינין שהגרים שיעשו מלאכה בגוף א' או ישאו משא א' אפילו אינן קטורים יחד . חייב מלקות . ונ"ל דעכ"פ גם לפי דעה זו . לריך שיגיע שניהן בהגוף הא' שישאור . וכגון שהגיה דף א' על שור ועל חמור ושאוהו יחד . אבל לא בזה' השור חורש לעלמו והחמור חורש לעלמו . והוא מחמירם בקול בשעה א' . או שהיו שניהן דשין בכתחלה זה לעלמו וזה לעלמו והוא ממחרן בקולו . בזה אין כאן אסור כלאים כלל :

קח לפי דעה זו . הרובע על הסוס . אסור להנהיג כלב בחבל שביד הרובע . והכלב הולך בצד הרובע . אבל כשהחבל שהכלב קשור בו . קשור גם בארץ שע"צ הסוס או שהחבל קשור בהעגלה שהסוס אסור לפניו גם לכ"ע אסור מדאורייתא . מיהו כל זה כשהכלב הולך ברגליו . אבל כשהכלב מונח על הסוס או על העגלה . אע"פ שקטורים יחד הכלב והסוס בחבל א' פשוט דלכ"ע מותר :

קט עגלה שנמשכה ממין א' . אסור לקשור מין אחר בצד העגלה . או אפילו אחורי העגלה . ואם עובד טובעים מנהיג עגלה שכלאי בהמה מושכת אותה . אם המשא של ישראל אסור לישראל לצד העגלה . מדחיישינן שיוזרם ישראל למחר להולך המשא שלו . ויעשה איסור דאורייתא . ונ"ל דאם העובד טובעים אסור הכללית הקריון ממשע עלמו . או אפי' כשהב' בהמות והקריון והמשא של ישראל כל שאין הישראל הולך בצד הקריון . א"ל ישראל למחות . וראייתי מהרבעה לעיל [סי' ק] . ואעפ"כ י"ל דאסור משום מ"ע . וההם שאני דהרבעה רק בריגע נעשה ול"ח באיסור דרבנן בשכבר נעשה . משא"כ שרויין שכלאים מושכין בעגלהו . שפיר יש לחוש שברטין ישראל עושה :

קי אחד המנהיג כלאים . או משך קטורים יחד בחבל . או מנהיג בקול . או אפי' רק יושב בעגלה שנמשכת מכלאים . חייב מ' מדאורייתא . והרא"ש הביא דעת רבי' יתחק דהיושב בעגלה כשלא הנהיג בקול אסור רק מדרבנן :

קיא ופשוט דבין כלאים דהרבעה או דמלאכה . אין חילוק בין שב' המינין הם שלו או של חבירו או של עובד טובעים . או א' שלו וא' של אחר . בכל ענין חייב מן החורה . ואע"פ דהרבעה כ' בהמתך . אפי' קאמרינן בב"ב דמדכתוב גבי הרבעה את חוקיהו השמורו . ריבה הכתוב [דאחין וגמין רכיו] . או מדכתוב חוקיהו בל"ר . וכן פסק גמ' הרמב"ם [פ"ט מכלאים] . ואע"פ דלא אסרי' [סרי'ן] לישראל לילך בצד העגלה משך מכלאים . רק כשהמשא של ישראל . משמע דעכ"פ דבשהמשא ג"כ של עובד טובעים מותר לילך בצד העגלה . היינו דבשהמשא של עובד טובעים לא חיישינן שירא ישראל קולו לזרזו לילך . דמדאחין המשא שלו . מהכ"ת יורדה לילך . אבל בשבאמת ישראל מנהיגה . או אפילו בהמהו והעגלה והמשא של עובד טובעים . לוקה מ' :

ד) כלאי בגדים

קיב אין אסור משום כלאי בגדים . רק בצמר מעורב בפשתן . מיהו עז שילד כמנין רחל . אין למרה אסור בפשתן רק משום מראית עין . [וא"ת מ"ש מנעמים דג"כ איתו רק בלו"פ . ול"ג בכה"ג משום מ"ע [כחמב"ם מאנה פ"ג ס"ג] . י"ל נגעו בגדים מלאתו ליל"ש היא ול"ג בה רבנן [כניה דף י"ט א'] . עי"ל התם משום פסידא ל"ג בה רבנן [כחמב"ם דף ס' ע"א] . אם נתערך יחד מוכי למר חלים ברוב למר גמלים . מותר צד שנעשה מתערובות זה לתפוס בפשתן . וכ"כ מוכי פשתן שנתערך ברוב מוכי קצבוב או ברוב מוכי שאר מינים . בצד הנעשה מתערובות מותר לתפוס בצמר . ולא עוד אלא אפי' נתערב מוכי למר בצמחי פשתן . מבטל מין א' מהן ברוב מין שאיתו למר ופשתן . כגון למר גפן או גמלים . ומותר בצד הנעשה מהן לתפוס בהמין שבתערובות זה שלא נתבטל . אבל למר שנתערב ברוב פשתן או אפסכא . אסור . דאע"פ דב"ח בטל בכה"ג . התם בטעם הליה מילתא . מיהו כל זה בתערובו מוכי . אבל חומים טוויין שנתערבו . לא שייך בהן בטול [רי"ז ס"א] :

קיג בעוד שלא היה מלוי גמי . אסור חכמים לתפור בגד למר במשי . מדדמו חמי משי לחומי פשתן . אבל אח"כ כשנתחבה משי מלוי . חורו פרושים והתיזוהו . [וא"ת הרי כבר נאסר כמנין . והיא"ו היו רשאים פרושים להחירו אח"כ . י"ל מדלא אסרוהו רק משום חשש חסד . והאידא לוכא דין חשש חסד . בכל כה"צ אפילו כ"ד קטן יכול להחיר מה שאסור כ"ד שפנין . ולא דמי לחלב עובד טובעים . דגם כן האידא איש מלוי לתפוס כההם עמאס . ואפי' באסור קמא קמי' . הסם לא משום חשש חסד אסרוהו . רק מחשש אכילה אסור דאורייתא . ועיין מ"ש בפ"ד בפירושי לעדות פ"ק א' סימן ל"ה . שהארכנו שם] :

קיד מלת שטט שהמרה תורה גבי כלאי בגדים . מקבל לט שהוא טעריקין שוע . טווי . נזו . והיינו משום דמדאורייתא אין אסור כלאים אלא בשיהא האמר והפשתן . כל א' לצד שוע . דהיינו סרוק במסרק . ואח"כ כל א' טווה לצד . שיעשה מכל אחד חוט לצד . ואח"כ יתנה כל א' נזו לצד . דהיינו שזר . צוויורנע בל"א . שיגלגל החוט ע"י פלך וכדומה כדי לחזקו . ולאחר שנעשה בהלמר לחוד ובפשתן לחוד כל חלו הג' מלאכות אם אח"כ חיבר ב' המינים יחד . בלחיה מין חיבור שיהיה . דהיינו בין שארן מהן יחד בגד . או שהפר בחוט של מין א' בגד שנעשה ממין חוט חבירו . או שקשר או דבק ב' החוטין הללו יחד בדבק ליים בל"א או בדבר אחר המדבק בדרך קיום . או שארן מכל מין הג"ל בגד לצד . והפר ב' מיני הבגדים יחד במשי או בקצבוב או דבקן יחד בדבק או במחטין או ביהודות קטנות . עד שמחזקין היטב יחד בדרך קיום . כל זה הוא שטט דאורייתא . וב"ש בזהו האמר והפשתן שועים ומחזקין יחד . ואח"כ טווי יחד ואח"כ שזן יחד . ועשה מהן בגד . או כרך על גוף חוטין כאלה . או"ל גמי שטט דאורייתא ולוקה עליו מ' . אבל בגד ששתיו למר וערבו פשתן או אפסכא . כיון דידע שחמיו שתי וערב שאורגים ממש בגד . אינן רק שוע וטווי אבל לא נזו . או אפילו כשא' מב' המינין הוא שוע טווי ונזו . אבל בחבירו חסר א' מב' המלאכות . וכ"כ לצדן פילץ בל"א . דהיינו ככובעין שלנו היום או קפליש בל"א . כל הק' אינן אסורים רק מדרבנן . ואפי' כובעין שלנו או מנעלי פילץ שהפוסים מצפנים בלוינוואגד . או שהפור ללגול בענין כשפת המנעל סביב עם חוט פשתן . אע"פ שהלוינוואגד או חוט הפשתן זה זה היו שוע טווי ונזו . אפי' כיון שפכ"פ המנעל של למר הוא פילץ . דהיינו רק שסרוקו האמר . להכי כל זה אינו אסור רק מדרבנן . כל זה הוא שיטת רוב הפוסקים :

קמו אבל דעת רש"י [מה ס"א ב'] שאין שטט דאורייתא עד שיהיו ב' המינין שועין יחד . ואח"כ טוויין יחד . ואח"כ גם נזוין יחד . פי' נזוין יחד . דהיינו שאן ארוגים יחד . והקשו עליו שם רבעות"ם דא"כ למה הולכה תורה להחיר כלאים בלחיה . הרי תערובות האמר והפשתן שבלחיה . אינן רק שכל מין חוט שבתן . כל א' הוא שוע לצד וטווי לצד . וגם נזו לצד . וגם אינו ארוג כלל . ולהכי מסקו כמש"ל סימן קי"ד . מיהו אפשר דרש"י מודה דגם בכה"ג אסור מדאורייתא . רק דאין לוקין רק בשטטו שועין טוויין ונזוין יחד :

קמז והרמב"ם [פ"ט מכלאים] פסק דגם כשרק האמר והפשתן שועין יחד לחוד . ועשה המתערבות הוה לצדן פילץ בל"א ככובעין שלנו . או שלא שועין כלל . רק ערף ב' המינין וטוויין יחד ואח"כ ארגן . או"ל דאורייתא . והרא"ש ובט המור נתקשו בדברי רבינו הרשב"א . דהרי כפי הגרסה פסק הרמב"ם כרב אשי כבוגיא הג"ל בדה . דס"ל דבחד מהק"ג ג' פעולות בני . וק' והרי שב"ם הם קאמר בפירוש במסקנא . והלכתא כמר זוטרא דכולה תלת בעינן . והגם שבפי' משניות כ' רבינו . דמה דקאמר בש"ם והלכתא כמר זוטרא . אינו לשון התלמוד . אלא חיזה מפורש אוסיף כן . ולא קיימא לן כותיה . אבל לא האידענו רבינו טעמו מה הכרחו למאן בהוספה זו . [ורפ"ז י"ד ס"ה ע"א א' ח' דה"ט דהרמב"ם . דאי תמא דנעטין כל כ"ג יחד . וכמר זוטרא . א"כ כלאים בלחיה היבא משכחל . דהיינו בלחיה אין כחוטין כל בני' יחד . ולמה הכריזה תורה להחירו . אע"כ דלמר זוטרא נחמת לא דרשין קרא להחיר כלאים בלחיה . אבל לדידן דקיי"ל דרשין כן . אין לנו רק לומר דקיי"ל כרב אשי דבחד מה בני' . ועוד האר"ז רבינו זה למעשה ולדבריו טעין גמ' דברי רבינו בלא בגולה . ונא"י אנה אני בא . דעדיין שעיני עומד כחון . ומקלו ומרמילו כידו . דלא זכיתי להבין כלל דברי רבינו אלו . דכא תימא אי תמא דלמר זוטרא אינו חייב רק כשהיו האמר והפשתן בכל בני' מלאכות יחד . דהיינו שועין יחד . וטוויין יחד . ואח"כ נזוין יחד . אבל הרי לר"ת ס"ל למר זוטרא דגם כשנעשה בכל א' מהב' מינין . ג' המלאכות בכל א' לצד . ואוב חבנן יחד . ג"כ חייב מדאורייתא . א"כ שפיר שייך כלאים בחומי הלחיה כשנעשה בחוט התכלת ג' המלאכות לצד . וגם בחומי הפשתן שבלחיה ג' המלאכות לצד . וכשיקשרן יחד בדיון לחיה . שפיר הו"ל כלאים דא' . ואפי' שריא כהמתא . וא"כ שפיר ק' מג"ל להרמב"ם לומר דכשהיה בכל מין שוע לצד . או טווי לצד . או נזו שזר לצד . שכשיתכנס אח"כ ע"י לצד יחד או ע"י ארגוה יחד . ג"כ יהיה כלאים דא' . וע"ז] :

קיו מיהו לכ"ע . אפילו בשיהיה בכל א' רק שוע . או שהיו ב' המינין רק שועין יחד ועשה מהן חוט . או שהיה כל מין טווה לצד וקשרן יחד . או שטווה ב' המינין יחד והלח"ם הג"ל אסור עכ"פ מדרבנן . [ונ"ל דהיינו מה דקאמר בש"ם (מה הג"ל) כשנעשה שיהי חך הבגד למר חוט א' של פשתן ארוג . ונתק החוט הטוא . והיה המתק מחספסן אם נתק כל החוט . ועל זה קאמר מר זוטרא דכשיק' דרבנן כהו אבי . דמדאורייתא צריך שיהיה כל מין ומין שפכ"פ שוע וגם טוה וגם נזו שזר . וזו אם יארגס או ידבקס יחדו אח"כ אסור מדאורייתא . אבל הרי כן בגד שחסיפס בו אם נבאר זו מחוט נפשתן . חומי הכפי והערב שבארגו הבגד . אינן רק כל מין שפכ"פ שוע וטווה לצד . אבל אין כל חוט שבתן שזר . ולפ"ק מדא"ן בכל מין ומין שפכ"פ כל בני' המלאכות אינו אסור רק מדרבנן . וכיון דמאסא אלני נתקו טולו ה"ל פסק דרבנן [סרי'ן] :

קיו מיהו לכ"ע . אפילו בשיהיה בכל א' רק שוע . או שהיו ב' המינין רק שועין יחד ועשה מהן חוט . או שהיה כל מין טווה לצד וקשרן יחד . או שטווה ב' המינין יחד והלח"ם הג"ל אסור עכ"פ מדרבנן . [ונ"ל דהיינו מה דקאמר בש"ם (מה הג"ל) כשנעשה שיהי חך הבגד למר חוט א' של פשתן ארוג . ונתק החוט הטוא . והיה המתק מחספסן אם נתק כל החוט . ועל זה קאמר מר זוטרא דכשיק' דרבנן כהו אבי . דמדאורייתא צריך שיהיה כל מין ומין שפכ"פ שוע וגם טוה וגם נזו שזר . וזו אם יארגס או ידבקס יחדו אח"כ אסור מדאורייתא . אבל הרי כן בגד שחסיפס בו אם נבאר זו מחוט נפשתן . חומי הכפי והערב שבארגו הבגד . אינן רק כל מין שפכ"פ שוע וטווה לצד . אבל אין כל חוט שבתן שזר . ולפ"ק מדא"ן בכל מין ומין שפכ"פ כל בני' המלאכות אינו אסור רק מדרבנן . וכיון דמאסא אלני נתקו טולו ה"ל פסק דרבנן [סרי'ן] :

בתי כלאים

ה

קח ודוקא כשכל א' מב' המינין שוע. ועשה לנדין פילן בל"א. או כשכל א' מב' המינין עוהו. וקשר ב' החוטי-טוויין. או שסזן אח"כ יחד. או לחוס' אסור עכ"פ מדרבנן. ולרמב"ם אסור מלאווייהא. אבל כשא' מב' המינין אינו אפילו שוע. אע"ג שהמינין האחר הוא שוע וגם עוהו וגם נח. ודבק ב' המינין יחד. וכגון עורות כבשים עם למר שעליהן. שהפרן יחד עם חוטי פשתן. וארי חוטי הפשתן הן שוע עוהו וטו. וא"ל שיהפוך בהן העורות. אם לא יהפוך בהפירתו עורות האמר שבעורות תחת ההפר. אפ"ה כיון שהעורות שבעורות אפילו שוע אינן. מותר ואין בהן חשש כלאים [רמ"ע ס"א]. וב"ב שק פשתן. שחוטיו אריו שבו הן שוע עוהו וטו וגם אריו. ומילא השק זה עם למר הגזוז מכבשים. והפר פיו סביב. והרי לא ימלט שבהפרו פה השק. ותפס בהחפר עורות האמר. אפ"ה מותר ליטב על השק. והיינו משום שהלמר כשהפס בהחפר. אפילו שוע אינו [וע' ס"ה ס"ג רמב"ם משמע מדברי רמ"א דגם בכ"ג אסור. לולא שיכל להוית האמר מתוך התפירות]. אבל בממלא השק עם בלאו בגדי למר וארי כשהתפר פה השק תופס הוה התפר גם מטלוי בגדי למר אל המלוי. וארי השק והבלאות של המלוי שניהן הן כ"ל שוע עוהו וטו. להכי אסור ליטב על שק זה [וע' ס"ג]. ואפ"ה כ"ל דעיר שקורין פאפיער שעשי מבלאי בגדי למר או מבלאי בגדי פשתן. ואם מבלאי של זה וזה בחד שבהשני ארזון ברחיים עם מים ביחד. עד שיהיה כמו דייסא. ומערבין בדייקא זו דבק שקורין ליים. וסופקין ומרדדין דייסא זו עד שיהיה עלין דקין. ומייבשין העלין. והוא יייר המורגל. מותר לשום יייר זה הוה הקראנען של בגדים בין של למר או של פשתן. דאע"ג הדבלאות ההם שממן נעשה הגייר היה בתחלה בגד שחוטיו שוע עוהו וטו וגם אריו. אפ"ה מדתהשם אח"כ ונשאל דייסא נהבטל מהן כל מלאכות הללו. ואפ"ה שם למר ופשתן אין עוד עליהן. ומדעתהם שם וזרתן לפיכך בין שהייר עשוי מבגד למר או מבגד פשתן. או משהייר יחד. אין בהן חשש כלאים כלל. ואפ"ה שם לבד אין בהן. ואע"ג לפעמים ממלאין הוה הגייר איזה חוטיין שלימין של למר או של פשתן. א"ל לבדוק אחר זה מדיס ס"ס. ספק אם יש בהייר חוט כזה. ואם גם ישנו שם ספק שמא לא יהפוך עם החפר. אבל להניח וואמטען של פשתן הוה בגדי למר בין עליונו ותחתיו שוב המלבוש. והרי הוואמטען זו של פשתן שוע הוא. יש לאסור ולכן אין להאמיין חיות שובד טובבים על זה. אם לא יתן לו וואטען של למר גפן. דלא לא חיישי' שהחליפו [בלקמן ס"ה קמ"א]:

קיש בגד או רלועה שיש בקלח' א' תחית בגד למר. ובקלח' השני תחית בגד פשתן. ובחלמנו שניהן יש תחית בגד למר גפן או משי או קבוס או עור. הרי כל שאין הגלמר והפשתן נדבקין ממש יחד. וע"י תחירה או קשירה או שאר דיוקן. אין בזה איסור כלאים. ולכן בגד למר שהפרין תחתיו עורות. וארי עורות ההם תפורים בחוטי פשתן לחבר העורות יחד. אפ"ה כיון שהעורות שהפרין בקליהן בהבגד למר. הם מפסיקין בין הבגד למר לחוטי הפשתן מותר ללבוש האחר האו. רק לריך לזרע שלא יהפוך העורות לבגד האמר במקום הפירה חוט הפשתן שהפרין בהן העורות [ו"י ס"ה ס"ה]. מיהו להרמב"ם אע"ג שמפסיק העור וכדומה בין הבגד למר לחוט הפשתן שהפרים בהם העורות אפ"ה אסור מדא" [ט"ס]. אבל עהיגן כשברא הראשונה [ואולם הש"ך (ס"ה רמ"ב ס"ג כ') הקשה דברי רבי' אהר"י. דספק הוה נעשה בגד כגון למר גמלים וכי'. וא"כ חוט של למר נקלח' א' וחוט פשתן נקלח' השני. אסור ללבוש משום כלאים. והיינו כדעת הרמב"ם. ומ"ל כהא כעורות התפורים בחוט פשתן. ואחר העורות הם התפורים תחת בגד למר. דספק שאין בהם משום כלאים. והבית גר"ע. ורמב"רני מ"ד. מ"ח דלעיל (רמ"ב) ספק כרמב"ם. בלוי' יש חולק על דיעה דגא. והרי מותר' לך בחוספת סוף מסכת כלאים בלי שום חולק. ועל כרחי' איך לחלק בין הן דיעה דתוספות' לך דיעה דהב"א דהתם כיון דחוט פשתן נקלח' ע"י חוט כלאים. ועל כרחי' שנקלח' שני. שניהן ארונים ב"א' ובשעת א'. אע"פ שמפסיק ביניהן חוט שאליו כלאים דהיינו חוט למר גמלים. הרי כהפר למר ופשתן יחד בחוט למר גמלים נמי הוה כלאים. וא"כ הרי הגמר ופשתן ארונים תחת שם שתי אחר [וע' ס"ה ס"ג סק"ב]. משא"ל כהא כהאדר של למר. שמוסר תחתיו בערות התפורים נכשתן. מדאין הבגד למר וחוט הפשתן תחת שעת א'. לא מחשבו כגוף א' ו"ל' נה רבנן. ובזהו י"ל דהעשין בגד למר ראק לעמון והזיז שיהיה אותו חלק שסביב האור. דהיינו הקראנען קנה מוקפה שמוייף בל"א. להכי מייחין בתוך הקראנען. דהיינו בין החוטי הקראנען איבערצונ. וינין שהחיו הקראנען אונטערפוטמער בגד פשתן הקראנען שמוייפע ליינוואנד. ומדחוששין משום כלאים. דהרי תחתיו המלבוש נאמר. לכן טורחין להשטייפע ליינוואנד סביב עם מלמין משי או יייר. כדי שישפיק ע"י בין הבגד למר להשטייפע ליינוואנד. דלכאורה היה נראה שמוחר. דאך כד לא נאסר ליטב על שק בגד פשתן שמוולע עם מעליות של בגד למר. אלא משום דתפירו יחד הבגד למר עם בגד פשתן כהפרו לחוס' השק (כס"ו ס"ה). אלא כהא שכתב השטייפע ליינוואנד נוסעית משי או למר גפן הקראנען. הרי משעת אין בו חשש זה עוד. וש"י. אלא כהא לא הויעלו בזה כלום. דהרי ידוע דהחייטים התפורים הקראנען. נאסר שהניחו החוטי איבערצונ למעלה ותחתיו הקראנען תחת. והשטייפע ליינוואנד בלחמט. תופרים כל ג' התחיות יחד כהנה תחיות. כדי שיתקפו יחד ביום. וא"כ מה יועיל תחתית החוטי או האמר גפן מפסיק הרי עכ"פ תחית הבגד למר ותחתית השטייפע ליינוואנד תפורים יחד כהנה תחיות כהנה א'. ואע"פ שמפסיק דבר אחר ביניהן לא מהני]:

תחית אחת שאינו חיבור. ל"ש שתחב כל תחית ותחית בכ"ל ממעלה למטה. או שתחב בבגד א' תחית א' ממעלה למטה ותחית האחרת שבבגד האחר מלמטה למעלה או שתחב כל תחית שבכל א' ממטה למעלה. בכל גוונא שאין ב' תחיות לכל בגד ובגד. לא מחשב רק כתחית א' ואינו חיבור. אמנם כש' ב' תחיות כדלמחן אע"פ שלא חזר וקשר ב' ראשי החוט יחד. או אפילו כשהיה מחוברין יחד רק בתחית א' או לכל קשר ב' ראשי החוט יחד. או שתחב המחט שבו החוט פשתן תחית א' בבגד למר. וקשר ב' ראשי קלות החוט יחד. או שתחב המחט שבו החוט למר תחית א' בבגד פשתן. וקשר ב' ראשי קלות אח"כ יחד. והיינו כתחית חוטי הלייית שתחבן תוך הקבץ שבכף הבגד פשתן. וקשר אח"כ ב' קלות חוטי למר תחית יחד כל זה האר כלאים דאורייתא. אבל ב' לטיבותא שהתחב המחט עם החוט רק פ"ח. וגם לא קשר אח"כ ב' ראשי החוט יחד. אינו חיבור וש"י. וי"א דרק ב' לריעותא הוה חיבור. שהיה ב' תחיות בכל מין. ונס קשר אח"כ ב' ראשי החוט יחד. ונ"ל דא"ל שיקשור דוקא ב' ראשי החוט. יחד אלא כל שעשה קשר בהחוט בקלח' א' וקשר אחר בהחוט בקלח' השני כיון שאינו יכול להאיר החוט אם לא יתקפו. מחשב חיבור לכל מר דלית ליה. [ומה שהקשה רמ"א להטור. שספק דדוקא שהתחב ב' תחיות וקשר אח"כ ב' ראשי החוט. הוה חיבור א"כ למה הוצרכו תורה להחיר כלאים בלייית. הרי שם אין רק תחית א' תוך הקבץ שבכף. וקשר אח"כ ב' ראשי החוט יחד. ובכרח"כ מה שהתורה תורה כלאים בלייית אינו משום הבגד רק משום החוטיין בעממן. שבי' מדי' חוטיין הוה תכלת עממל. ושאר כ"י חוטיין הן פתון ששעה וקושין יחד בבגד. ומדקשר ב' מיני החוטיין יחד כ"י קשרים. אפ"ה לא היו מחוברין כלל בבגד הוה כלאים דא"ל גם להטור. ועל כרחי' י"ל כן לבעל האג"ע [ממחן דל"ס ז'] דענין פשתן מהו שיפסוד בלמר ומה קמבעי ליה. הרי ע"כ דגם פשתן במר טופר. דל"כ מה אלוטריין רחמנא למר גדילים תעשה לך מהס לפתיר כלאים בלייית. אע"פ דהוה מוקמינן לה לחוטי ציזים נוסיעו סהם כלאים. ודוקין]:

קכא הא דלמיריגן לעיל דבקשר חוטי למר בחוטי פשתן הוה חיבור. זהו דוקא בקשר של קיימא. והיינו ב' אופנים: אופן א'. שיניו ב' מיני החוטיין זה אל זה. ויעשה עם שניהן עיגול קטן. ויחזור ויכניס ב' הראשים תוך העיגול הזה ממטה למעלה. ויהיה וימשוך ב' קלות החוטים מזה זה. וב' קלות האחרות מזה האחר. עד שישפיר העיגול ויהיה ע"י קשר. אופן ב'. הוה שיכרוך חוט א' סביב לחיבור ויקשרו. ושוב סמוך לקשר הראשון. יעשה קשר גם עם החוט הגנרך בתחלה. אבל אם עשה ב' קשרים או אפילו ק' קשרים וע"י בחוט א' סביב לחוט אחר. אינו חיבור. דהרי יכול שפיר למשוך ולהאיר החוט הגנרך מתוך הקשרים של חיבורו. מיהו גם בקשור בלופן כזה. אם הירק מאלד הקשר סביב החוט הגנרך. עד שא"ל להאיר החוט מתוך הקשר שסביבו מהחוט האחר. ודאי גם ככה"ג הוה חיבור לענין כלאים [וע' ס"ג]:

קכב בגד שיש בו קרסים שעשוין כמין פ. או שיש בהבגד עלמו נקבים. ובהבגד שממין האחר יש בו ויין להניסון בהקרים שבהבגד שממין האחר. או שיש בהבגד שממין זה כפתורים להניסון הכפתורים תוך הנקבים שבהבגד שממין האחר. כיון שבחיבור ב' מיני הבגדים ע"י" הוא רפוי. עד שיכול לנתקן מהדדי מבלי שיצטרך להפשיט הוויין או לקרוע הנקבים. אינו חיבור. ורק במהדקין מאלד. עד שאין יכול לנתקן זה מזה רק בדוחק גדול. מחשב חיבור [וע' ס"ג]:

קכג ומד"מ בגד פשתן שעשה בשפתו נקבים נקבים סביב. כמו שרניגין לעשות ביסיון. ומכניס תוך הנקבים ההם חבל של למר. או אופכא שמכניס חבל של פשתן. ונקבים שבבגד למר. כיון שהחבל רפוי תוך הנקבים. כדי שיהיה יכול לנתחו ולסגרו מזהו גופו כשילבש הבגד שבו הנקבים והחבל שבתוכו. אין בזה חשש כלאים. רק שיהיה מזהר לבלי לקשר ב' ראשי החבל בקשר של קיימא יחד. והרי ככה"ג לא גרע מאלו החב תחית א' בחוט פשתן בבגד למר. והרי ככה"ג בקשר ב' ראשי החוט יחד בקשר של קיימא הוה חיבור [לעיל ס"ה ק"ב]:

קכד ומד"מ בתי שוקיים שקורין שארע ווארען. שהן רחבים ביותר. כמכנסיים של ישמעלים וקאזאקען. שיש בשפתו העליון במקום החגורה כמין פרנד חפות. דהיינו שכופל שפת העליון של החגורה שבמכנסיים. ותופר שפת כפל הוא קלה רחוק משפת החגור כדי שישאר חלול תוך הכפל. ומכניס חבל תוך הכפל. כדי שכשיחגור המכנסיים וירלה להדקן סביב למתניו יפה. ימשוך ב' קלות החבל שהכניס בהחלול שבהחגור הרי כיון שהחבל הוא רפוי תוך החלל. אף שהמכנסיים פשתן והחבל למר או אופכא אין כהא כלאים וש"י. ובתנאי שלא יקשרו ב' קלות החבל יחד בקשר של קיימא. אלא רק יעצבן יחד [וע' ס"ד]:

קכה מנהיג בהמות. שכל בהמה ובהמה מהן קשור בזה חבל. יש של פשתן. ויש של למר. והמנהיג מכניס כל החבלים יחד תוך ידו ומותר לברוך כל החבלים סביב לפס ידו כשיוליכן. רק לא יקשרם יחד דלא הו"ל חיבור. וי"א דגם לקשרם מותר. ומדאין מתכוון כלל להחלובם בהן. ואם כל החבלים כבר קשורים יחד בקשר של קיימא. אסור לברוך סביב כפי ליעשה הראשונה [וע' ס"ה]:

קכו כלאים דאורייתא אינו רק ביטוי על האדם דרך מלבוש. דהיינו שהכלאים על גופו אפילו במופסק בבגד אחר. וכגון שלובש הבגד שבו הכלאים ע"ג בגד אחר שתחתיו. אבל כל שאין הכלאים על גופו. אע"פ שמהויר הכלאים בהבגד

קכז הוא דלמיריגן לעיל [וע' ק"ד] דכלאים על ידי הפירה מחשב מחוברין. זהו דוקא כשהפרין יחד ע"י ב' תחיות או יותר. ור"ל שהיה הבגד למר ובגד פשתן זה על זה. או זה אל זה. ותחב ב' תחיות מחט בזה וב' תחיות מחט במין שבלו או שתחתיו. וממלא שחוט המשי או הקבוס שמהר הב' והב"פ. תחוב ב"פ בזה וב' פעמים בזה. ככה"ג לבד הו"ל חיבור ואסור. אבל כשהמחט שבו חוט המחבין. יחד פ"ח בבגד האמר. ופ"ח בבגד השני שבלו או שתחתיו. זהו הקראנען

בתי כלאים

שגל גוש, ובגן בגד שבקלחיה הלא ים כלאים. והוא מחלשם בקלחיה האחר שאין בו כלאים. והקלה הב' שהכלאים בו מרובש על ע"ק קרקע. אינו אסור מדאורייתא. מוכח כי לא יעלה עליו. והרי אינו עולה עליו. אבל אסור עכ"פ מדרבנן [שא"ס]. וה"ה בגד שלחו ח' למר. ולרו השני פשתן. אסור עכ"פ מדרבנן להעטף בהקלה שבו המין הא' [כס"ט]:

קבו וב"ב ילפין מדרבנן לא יעלה עליו דמוחר להטע כלאים תחתיו מדאורייתא. ואפי' בשרו נוגע בו. דעכ"פ לא יעלה עליו. אבל חכמים אסרו גם להניע כלאים תחתיו. אפילו מפסיקין ביה להאדם כמה מנעו רבות. שמה חכך כימא מהכלאים על בשרו [פי' שא"ס]:

קבה ג"ל הוא דממעטין ממלה עליו. הלצה מתחת. ה"ל ממעטין מזה לרדי. דלע"ג דקיי"ל [ממח' דס"ה] כר' דעל גם בסמוך משמע. וכדכתיב ועליו מעט מנשה. והייט מלכו. עכ"פ הרי ק' על זה מה דקיי"ל נמי כרבנן [סנה' ד' ג] דעל רק על ממש משמע והא דכתיב וסכות על הארון את הפרוכת. היינו דמיכף ביה פורחא. דמחזו כסכך. ע"כ ל"ל דדוקא היכא דכתיב על לחודא משמע הכי ומשמע הכי. וה"ל אינו סוה כ' ונתת על הארון את הפרוכת. היה אפשר לומר דהאי על ר"ל בסמוך. אבל מדרבנן הכא וסכות על הארון. הרי מלה וסכות ודאי על ממש משמע. להשמיעו כל דרך על על ממש. ואפי' ה"ל הכא מדרבנן לא יעלה. ודאי גלה לן קרא דעליו דכתיב בחר הכי. עליו ממש משמע. והוא דאסרין לעשות וילין שבפחה מכלאים משני שהשמש מתחמם כנגדו [כס"ט שא"ס]. י"ל התם רק מדרבנן אסור. דכמו שאסרו תחתיו. כ"כ אסרו מלכו. ולא משום ספיקא שמה יתחמם כנגדו. דל"ל ה"ל ספיקא דרבנן. אלא משום דהאי נאסר דודאי יתחמם עס השמש בלדו. א"ל הא דקאמר התם שהשמש מתחמם כנגדו. לא משום דעומד בלדו. אלא משום שהשמש מחטט בו. וכן פי' רש"י [גי' ד"ו ג]. והרי כל עיטוף היינו כמלכות ממש שמוח על גוף האדם. ואדרבא ממש ראי' לדברינו. דמהולך רש"י לומר שמתעטף בו. דייני על ממש. ולא פי' שמומ בלדו. מוכח דברינו. דאי משום הא לא היה חייסין לה. מדא"ל ספיקא דרבנן. שמה יעמוד בלדו כדי להתחמם. ושמה חכך משם כימא על בשרו. וה"ל ס"ס נגד איסור תורה. וחד ספק נגד איסור דרבנן. דשרי אבל מדחייסין שמה יעטוף בה. דה"ל עליו ממש. שפי' ה"ל ספק דאורייתא ולחומרו מל **קבמו** ולפיכך מרבנן שקרין קושטע שמוקפת מצפנים מצבד אמר וז"ל מכל הלהדים ולמעלה ולמטה. הנה בשעטמ שלמעלה שאם כעין אהל על הישב תוך הקושטע. ודאי אין לחוש. כיון דאין נופו נוגע בהאלה הוא [כס"ט שא"ס]. אבל אכתי איכא למיחש להכלאים שתחתיו ושבלדו. ואע"ג ששמעתי שהשאפצירער העושים כרי הקושטעין הופרין בכל מלאכתן בחוסי קבזום. משני שחוק יחד מחוסי פשתן. עכ"פ הרי יש תחת הבגד למר שבמושב ושבלדדי הקושטע צפנים. בגד פשתן. והם תפורים בקלחות המושב יחד וגם נקבעים עס יחד ביהודיה קבנות. ואע"ג שאם יושב על ב' מיני הבגדים במקום שאין תפורים יחד. וא"כ במקום מושבו אין כלאים. עכ"פ גם בכה"ג ה"ל עכ"פ כלאים דרבנן [כס"ט]. ונלע"ל ס"ו קצ"ן]. ואע"ג דיש פנים לומר דדוקא מנעו כלאים אסור ליטב עליהן דמדמרושלין שפחות בגד הכלאים מכל לך. שפיר יש לחוש שקלת משפת המלע המרושל. חכך על גוף היושב. וכן נראה דעה רב"ש שכ' [גי' ס"ה]. דדוקא יריעות ושמותן שהן שעטנו. אסור ליטב עליהן. אבל כרים וכסותה שהן קשין. שרי. עכ"ל. והנה האי מלה קשים אין לפרש דר"ל הארץ בל"ל. שהן קשים בלוח עץ או כאלן. דל"ל למי אריך רב"ז וו להתנה שאין רשאי ליטב על פתח כרים וכסות. אלא כשמוחם על אלתוב של עץ או חבן. וז"ל סוה האי. והרי כן עלמן קשין כאלן. דל"ל דמלה קשה שהזכיר רב"ז. יתורגם במלה שפייף בל"ל. דהייט שהכר וכסות. רק אינו כך. אבל לא קשה כאלן. רק קשה קלת ועומד המיד מרוד. ועי"ל א"ל שיהקפל קלת ממנו על גוף היושב. וא"כ ה"ל בהכלאים שבקושטע. מאחר שהבגד למר וז"ל שפירין בקלוחיהן יחד. הן מחוץ בכל קלות שפתותיהן סביב וקבועין עס ביהדות. וא"ל שיקפל קלת מהכלאים על גוף היושב. לית לן בה. דכמו כרים וכסותה הקשין. שהן מדרבנן. שריין לרב"ז בל"ל שיהקפלו על הגוף היושב. כמו כן בגד למר שמוזכר מן הגז עם צ"פ. והוא אינו יושב על מקום חיבורו. דג"כ אסור רק מדרבנן. ג"כ שריין מה"ל כש"ל שיהקפל מקום חיבורו על האדם היושב. אלא דעדיין יש לניען בזה. דכל מה שאמרנו לא היה מועיל רק אם העוך של בגד האמר והב"פ שתחתיו לא היו הפורין יחד רק מקלות שפתותיהן. דהייט שלא תחת מקום המושב. דאו מה"ל אינו אסור רק מדרבנן. להכי יש שפיר לומר דכש"ל שיהקפל שרי. אבל הלא עיינו דוחוהו כסמה כרים וכסותה שמחפין בהן תוך הקושטע ברוב הפעמים שפורין גם בהלע"ל כ"פ במקום המושב. וא"כ ה"ל הכלאים שיושב עליו במקום חבוץ כלאים דאורייתא ולפיכך אף בל"ל שיהקפל על גוף היושב אסור. וכדאמרין אפילו י' מנעו וכלאים תחתיהן. שחוקן שיהקפל אפי' אסור. ועוד הרי המושב והלהדים ממולאים ברוב פעמים במוכן רכין כל כך עד שכשיטב עליהן או

כשימוך ברפנות הקושטע. כן נכפסין תחת ובלד היושב. והרי בכה"ג כבר כ' רב"ז [שא"ס] דלסור מה"ל. ואע"כ מלחה היתר דבר. וכפרט בשעת הדחק כטעם על הפאסט וכדומה. ד"ל דהרי רוב הפוסקים ס"ל דאין כלאים דאורייתא עד שיחא כל ח' שוע עווי ומו לבדו. ואח"כ ארנס או יחברם יחד. והרי ידוע שכל תוך בגד למר וגם צ"פ שלט. עשוי רק מחוץ שהן שוע עווי. אבל כל חוט וחוט משתי וערב שלהן אינו טו שזר. וכיון שכן א"ל בטוק או ליעוואלד שלט. שעטנו דאורייתא. דאפי' אם יתפור זה או זה בחוט של מין חבירו. כגון צ"פ עם חוט למר. או תוך עם חוט פשתן. והרי החוט הוא שפתר עמו הוא ודאי שוע עווי ומו שזר. עכ"פ גם חוסי העוך והב"פ אריך שיהיו בו כל ג' המלכות הללו. וכיון שכן. כל כששיהיה בגד או כר זה עליו אינו רק מדרבנן. או כשהוא תחתיו אפי' הוא רך שרי אף לכתחילה. וב"ש כשים כאלן ספק אם יש בגד פשתן תחת האוץ. מהיכא היתה נחויק איסורא. הרי בגד קבזום מלוי בינינו. אולי אין עס צ"פ תחת העוך רק בגד קבזום. והרי כל שתחתיו ה"ל ספק דרבנן. ומותר. דהרי מדחייסין בקושטע מלובשין אין בשרו נוגע בהמושב. וממש א"ל שיכסוף כל כך הכר שבמושב עד שיעלה קלת מהכר על גוף היושב. ואם גם יעלה. הרי לא מהכחו לך וכחופרי כסות ומוכרי כסות דמותרים בכה"ג [כס"ט שא"ס]:

קל הוא דאמרין לעיל דלפלו בשמיע כלאים תחתיו אסור מדרבנן. וזה דוקא ביריעות ושמות רכין דכה"ג יש שפיר לחוש שכשיהיו תחתיו אפשר שיתקפלו עד ממעל לגוף היושב. אבל כרים וכסותה שהן עבים ומרודים. וקשין קלת כעין שקרין שטיף בל"ל. והרי באלו אין לחוש שכשהן תחת האדם שיתקפל קלת מהן על הגוף היושב. גם מדרבנן רשאי להניען תחתיו. רק אריך ב' תנאים. (א) שלא יהא בשרו נוגע בהן דהייט שיטב עליהן והוא מלובש. (ב) שלא יהיו הכרים והכסות מלאין מוכין או חבן. אלא שיהיו הן עלמן סגום עבה. וגם לא יהיה הסגום הזה פרום ע"ג מוכין או חבן. דכה"ג שפיר חייסין שיתכפף מקום מושבו. ויעלה השעטמ על גופו. ואע"ג דהוא ספק דרבנן. דהרי כיון דקשין הן שטיף בל"ל. אפילו יעלה על הגוף. אינו רק איסור מדרבנן. אפי' כיון דמלוי כך שיכסוף מקום המושב ה"ל כודאי דרבנן ואסור [פי' ס"ה שא"ס]. וה"ה גם בגד כלאים רך במקום שעור האדם קשה אם הוא תחתיו. דע"ג שעור הקשה של העקב נוגע בהכלאים. שרי. ומה"ל שריין להניח וזהלע כלאים רכה במנעל תחת העקב. מדעור העקב קשה [שא"ס]:

קלא מידו כל זה בשאפשר שיהיה בגד זה כלאים דאורייתא. אבל אם הוא כלאים מדרבנן. דהייט שאין חוסי שתי וערב שלט שוע עווי ומו שזר. או אם הוא בגד קשה מזהר גם ללבושו על בשרו ממש. דהואיל אם היו רכים ג"כ אינו אסור רק מדרבנן. מדאין שוע עווי ומו. לפיכך בקשים מותר לכתחילה ללבשן ממש [שא"ס]:

קלב ולפיכך לבדן קשין פילץ בל"ל קילו עפי מאריג קשה. דאריג עכ"פ הוא שוע עווי ומו. אבל לבדן אין רק שוע. ולפיכך מותר ללבוש הווש או קאפלוש הנעשה מלבד למר. אף שבתוך בית ראש שלו תפור בגד פשתן. דלע"ג דהב"פ הוא רך. עכ"פ הלבד הוא קשה. ושניין אין בכל ח' מהן ג' המלכות שוע עווי ומו שזר. הרי אפי' ביה חסר רק בל' ג' מלאכות היה מותר. מכ"ש שחורים הן בשנייהן. ורק להרמב"ם ללבדן אסורים מה"ל כל זה אסור. ואפילו תחתיו אסורים כל שבשרו נוגע בהלבד. אף שהוא קשה [שא"ס]:

קלג שני בגדים שא' למר וא' פשתן אסור ללבשן זע"ל כש"ל לפשוט התחתון אם לא יפישת תחלה העליון כולו. דכה"ג מחשבו כמדוברין או קשורים יחד. ולפיכך ב' שומקאות שריספפע בל"ל. אבל ב' כהונת שא' מין זע"ל. מדאין יטל להפשיט התחתון עד אחר שיפשיט העליון כולו. אבל ב' כהונת שא' מהן למר וא' פשתן. רשאי ללבשן זע"ל. דהרי יכול להאיזל ידו ח' מב' בתי הכונות שהן זע"ל. ויכניס שוב ידו זה רק לבית יד של הכהונה העליון. ושוב יעשה כן בידו השנית לב' בתי הכונות האחרות. ונמלא שהכהונת התחתון יפול סונו למטה מבלי שיתערך להפשיט כל העליון. ובה"פ ל"ל דגם ב' מיי מוכנסים שרי ללבשן זע"ל. מדאפשר שיוציא תל ח' מתוך ח' של ב' המכנסים. ויסיר ויוציא החלק הזה של מכנסים התחתונים מתוך החלק הזה של מכנסים העליונים. ויחזור ויכניס רגלו תוך חלק זה של מכנסים העליונים וכן יעשה לרגל השני. נמלא שיטל שפיר לפשוט מכנסים התחתונים מבלי שיתערך להפשיט המכנסים העליונים כולו. וכן בב' יאקקען ובב' רעקע בל"ל [פי' ס"ד]:

קלד אותות הטובסין שהפירו חוט למר בבגד פשתן או איפכא. וכן ר"ת של שס בעלום שפופרים בבגדים וכתומה. שהבגד מניין ח' והאותיות מניין אחר אסור ללבשן משום כלאים. דאף דאין הלושם מתחון לאורו החוט. עכ"פ הרי מהכחו להבגד והרי הבגד טולו אסור משום כלאים [כס"ט]:

קלה עראי אסור בכלאים. ואפי' לא חזי כלל לאדם שלבשו. ויודעים הכל עי"ל שרק דרך ארעי לבשו. ובגון אדם גדול שהתכסה בבגד של קשן. ואפילו